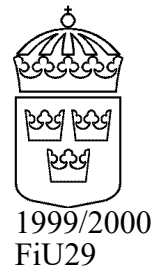

Finansutskottets betänkande 1999/2000:FiU29

Utvecklingen inom den kommunala sektorn
(skr. 1999/2000:102)

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar finansutskottet regeringens skrivelse 1999/2000:102 Utvecklingen inom den kommunala sektorn.

Liksom tidigare år vill utskottet framhålla att den årliga skrivelsen om utvecklingen inom den kommunala sektorn utgör ett betydelsefullt inslag i återrapporteringen av resultatinformation till riksdagen och konstaterar med tillfredsställelse att regeringen breddat och fördjupat den nationella uppföljningen av utvecklingen inom kommunsektorn. Ett fortsatt arbete med att utveckla skrivelsen är dock enligt utskottet av vikt. Utskottet föreslår riksdagen att lägga regeringens skrivelse till handlingarna.

Utskottet behandlar i betänkandet också tre kommittémotioner som väckts med anledning av skrivelsen samt vissa motionsyrkanden väckta med anledning av 2000 års ekonomiska vårproposition. Samtliga motionsyrkanden avstyrks av utskottet.

Till betänkandet har fogats 27 reservationer och 1 särskilt yttrande.

Regeringens skrivelse

I skrivelse 1999/2000:102 lämnar regeringen (Finansdepartementet) en översiktlig redovisning av hur ekonomin och verksamheten i kommuner och landsting har utvecklats de senaste åren.

Motionerna

Motionsyrkanden med anledning av regeringens skrivelse

1999/2000:Fi49 av Gunnar Hökmark m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om uppgifter ur den kommunala databas som är under uppbyggnad i kommande års skrivelser,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kommuners avancerade skatteplanering,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en redovisning av det tillväxtfientliga inomkommu-

nala utjämningsystemets konsekvenser för kommuner med växande skatte-
kraft,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen
anförts om kötiderna i sjukvården och om behovet av en obligatorisk hälso-
försäkring och vårdgaranti,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen
anförts om avgiftssättningen inom äldreomsorgen,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen
anförts om en utredning om äldreomsorgens framtida finansiering,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen
anförts om handikappomsorgen,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen
anförts om inrättandet av ett nationellt, fristående kvalitetsinstitut för skolan,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen
anförts om åtgärder för att motverka negativ segregation i invandrartäta
områden.

1999/2000:Fi50 av Per Landgren m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen
anförts om att på lång sikt öka den kommunala sektorns möjlighet till själv-
finansiering,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen
anförts om förändring av det kommunala utjämningsystemet,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen
anförts om att kommunen skall vara suverän i beslut om kommunala bostads-
företag och ej begränsas av statliga direktiv,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen
anförts om kommunens ansvar för bostadsförsörjningen,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen
anförts om inriktning att tillskapa 20 000 vårdplatser under de närmaste tio
åren,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen
anförts om vårdgaranti,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen
anförts om ökad mångfald av vårdgivare inom sjukvård och omsorg,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen
anförts om statlig kostnadskontroll inför överföringen av finansieringsansva-
ret från staten till landsting/region,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen
anförts om läkare i hemsjukvården,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen
anförts om anhörigvård,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen
anförts om stöd vid psykiskt funktionshinder,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen
anförts om att den värdegrund som har sin utgångspunkt i den etik som för-
valtats av kristen tradition och västerländsk humanism gäller för all barnom-
sorg och utbildning och skall tillämpas i praktisk handling,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en mångfald av olika barnomsorgsformer skall finnas för att möta föräldrars olika val,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att alla invånare skall ha samma rättigheter utifrån sina grundförutsättningar till en utbildning motsvarande treårig gymnasial nivå,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skolan måste bli mer flexibel för att kunna tillfredsställa allas olika behov,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att olika utförare av utbildning skall finnas i form av kommunala skolor, fristående anordnare, folkhögskolor och friskolor för att med sin pedagogiska profil möta människors olika behov,

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att uppvärdera den praktiska kunskapen vilket bl.a. visas genom lärlingsutbildning från första gymnasieåret,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kravet på direkt högskolebehörighet tas bort och att sista året på de yrkesinriktade programmen görs frivilligt och leder till högskolebehörighet,

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att elevens medbestämmande förbättras, lärarens status höjs och rektor ges ökat ansvar,

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kommuner samverkar med lärosäten för att utveckla samarbetet mellan forskningen och den praktiska skolverkligheten,

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kommunen med sin unika ställning som samhällsbyggare tar ett särskilt ansvar för barns och ungdomars fysiska uppväxtmiljö.

1999/2000:Fi51 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om otillräcklig redovisning av kommunernas och landstingens ekonomi,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utjämningsystemet,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de kommunala bolagen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vårdgaranti,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om konkurrensutsättning av offentlig verksamhet,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om socialbidragsberoendet,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förskolan,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om grundskolan,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om gymnasieskolan,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vuxenutbildningen,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om måluppfyllelse.

Motionsyrkanden med anledning av 2000 års ekonomiska vårproposition

1999/2000:Fi12 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ökad integration (kapitel 6.9),

1999/2000:Fi13 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kommunala bolag,

1999/2000:Fi15 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

24. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avveckling av kommunala bolag,

27. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ökad integration av Sveriges nya medborgare.

Yttranden från andra utskott

Finansutskottet beslutade den 4 maj 2000 att bereda socialutskottet och utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse jämte eventuella motioner i de delar som berör respektive utskotts verksamhetsområde.

Socialutskottets yttrande (1999/2000:SoU10y) och utbildningsutskottets yttrande (1999/2000:UbU8y) återfinns som *bilagorna 1 och 2* till detta betänkande.

Utskottet redovisar inledningsvis sin syn på behovet av en nationell uppföljning av ekonomin och verksamheten i kommuner och landsting samt allmänna synpunkter på regeringens skrivelse 1999/2000:102 Utvecklingen inom den kommunala sektorn. Därefter övergår utskottet till att behandla de yrkanden avseende olika delar av redovisningen i skrivelsen som tagits upp i motioner som väckts med anledning av skrivelsen samt vissa motionsyrkanden med anledning av 2000 års ekonomiska vårproposition.

Allmänt om skrivelsen och inriktningen av den statliga uppföljningen av den kommunala sektorn

Inledning

Riksdagen har vid flera tillfällen på förslag av finansutskottet uttalat sig om betydelsen för staten av en väl fungerande uppföljning av den kommunala sektorn. Vid behandlingen våren 1999 av regeringens skrivelse 1998/99:97 Utvecklingen inom den kommunala sektorn (bet. 1998/99:FiU24, rskr. 254) framhöll utskottet att den årliga skrivelsen med sin övergripande redovisning av läget i kommunsektorn utgör ett betydelsefullt inslag i återrapporteringen av resultatinformation till riksdagen. Utskottet konstaterade att uppföljningskrivelsen fortlöpande har blivit bättre, men att ytterligare åtgärder krävs i enlighet med vad regeringen då framhöll i vårpropositionen.

I 1998 års vårproposition aviserade regeringen att arbetet med att förbättra och utveckla uppföljningen och utvärderingen av verksamheten och ekonomin skulle intensifieras. Som ett led i detta arbete tillsatte regeringen i maj 1998 en interdepartemental arbetsgrupp med uppgift att utveckla uppföljningen. I 1999 års vårproposition rapporterade regeringen om det pågående utvecklingsarbetet. Bland annat pekades på behovet av att vidareutveckla och förtydliga befintliga mål för skola, vård och omsorg samt förbättra det statistiska underlaget för att tydligare kunna följa måluppfyllelsen. Regeringen anmälde i sistnämnda vårproposition också ett pågående arbete med att upprätta en kommunal databas för att skapa förutsättningar för en bättre samlad uppföljning och aktiva jämförelser.

Regeringen rapporterar nu i 2000 års ekonomiska vårproposition (avsnitt 9.5) om det pågående arbetet med att utveckla uppföljningen av kommuner och landsting. Regeringen uppmärksammar att det arbete som bedrivits hittills inom den interdepartementala arbetsgruppen visar bland annat att nationella mål inte är något entydigt begrepp. De bestämmelser som i lag benämns som mål anger ofta mål av mycket övergripande karaktär, medan de lagparagrafer som innehåller mer konkreta, målliknande formuleringar i allmänhet inte benämns som mål för verksamheten. En annan fråga som skall behandlas av arbetsgruppen är hur uppföljningen av målen eller bestämmelserna kan förbättras, bland annat med utgångspunkt från en översyn av den samlade statistik om kommunerna som samlas in av olika myndigheter.

Regeringen redovisar i vårpropositionen också att i juni 1999 startade ett projekt inom ramen för den ovan nämnda arbetsgruppens arbete. Syftet med projektet är att utarbeta ett förslag till en kommunal databas som skall inne-

hålla uppgifter som beskriver verksamhetens volym, kostnader och kvalitet. Databasen skall bl.a. kunna utgöra ett stöd för förbättringar av statens och kommunernas uppföljning av verksamhet och ekonomi utifrån nationella mål och utifrån lokala prioriteringar. En utbyggd databas skall också kunna utgöra underlag för mellankommunala jämförelser i syfte att öka produktivitet och effektivitet i den kommunala verksamheten. Projektet har avgränsats till att omfatta barnomsorg, skola, vuxenutbildning samt socialtjänst. Förslag till nyckeltal som belyser kvalitet och måluppfyllelse i verksamheten skall utarbetas. Det utvecklingsarbete som bedrivs i projektet innebär att en provdatabas skall tas fram. Projektet beräknas vara slutfört i juni 2000.

Regeringen anför vidare att man avser att, med utgångspunkt från det framtagna förslaget, överväga frågan om det fortsatta arbetet med hur utveckling och implementering av en kommunal databas kan ske, samt dess finansiering. Regeringen har på tilläggsbudget begärt medel för vissa utredningsinsatser avseende en utvecklad uppföljning av kommunal verksamhet och ekonomi. Som en tänkbar uppgift för dessa insatser nämner regeringen tvärssektoriella effektivitetsstudier i den samlade kommunala verksamheten.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att regeringen fortsatt arbetet med att bredda och fördjupa den nationella uppföljningen av utvecklingen inom kommunsektorn. I vårpropositionen framhåller regeringen att uppgifterna i den för statsmakterna och kommunsektorn gemensamma kommunala databasen skall ha hög kvalitet och jämförbarhet samt framför allt en hög aktualitet. Utskottet ser positivt på det utvecklingsarbete som bedrivs och kan med tillfredsställelse konstatera att regeringens ambitioner beträffande kvaliteten på uppgifterna i databasen ligger väl i linje med vad utskottet anförde vid föregående års behandling av motsvarande skrivelse.

Utskottet kan även i år konstatera att regeringens uppföljningsskrivelse har blivit bättre än föregående års, men att ytterligare åtgärder krävs i enlighet med vad regeringen framhåller i vårpropositionen. Utskottet ställer sig bakom den allmänna inriktning av arbetet som redovisas i vårpropositionen.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Skrivelsens utformning

Motionerna

I *motion Fi49* av Gunnar Hökmark m.fl. (m) framförs önskemål om att regeringen i skrivelsen bl.a. skall lyfta fram goda exempel på hur tjänsteproduktion kan bedrivas på ett för medborgarna bra sätt i olika kommuner och redovisa vilka kommuner som uppnått de bästa resultaten inom olika verksamhetsområden.

I *motion Fi51* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) hävdas bl.a. att de redovisade förbättringarna för kommunerna och landstingen i vissa avseenden är otillräckligt grundade på klara siffror.

Som framgår under det inledande avsnittet till detta betänkande pågår inom Regeringskansliet ett projekt för framtagande av en provdatabas. En utbyggd databas avses bl.a. kunna bidra med underlag för mellankommunala jämförelser i syfte att öka produktivitet och effektivitet. I den meningen får motionärerna bakom motion Fi49 (m) anses vara tillgodosedda. Utskottet vill dock anmärka att det huvudsakliga syftet med skrivelsen är att ge underlag för uppföljning av kommunsektorn som helhet och inte att redovisa enskilda kommuners utveckling.

Utskottet delar inte den uppfattning som förs fram i motion Fi51 (fp). Enligt utskottets mening finns det ingen grund för uppfattningen att de redovisade förbättringarna för kommunsektorn skulle vara baserade på ett sämre underlag än övriga uppgifter som redovisas i skrivelsen.

Finansutskottet avstyrker motion Fi49 (m) yrkande 1 och motion Fi51 (fp) yrkande 1.

Kommunala skattetvister

Motionen

I *motion Fi49* av Gunnar Hökmark m.fl. (m) hävdas att kommunerna och de kommunala företagen i dag på många håll bedriver en avancerad skatteplanering. En rad skattetvister pågår för närvarande mellan kommuner och skatteförvaltningar, något som i sig enligt motionärerna är märkligt eftersom kommunal verksamhet i förvaltningsform är skattebefriad. Samtidigt belyser förhållandet behovet av en tydligare lagstiftning beträffande kommunerna och de kommunala företagen. I regeringens skrivelse saknas en redovisning av denna fråga trots att den är mycket aktuell. I motionen påpekas att regeringen inte heller anger att de extraordinära intäkter som många kommuner redovisar i sina resultaträkningar helt är hänförliga till "artificiella" reavinsten i samband med kommunintern försäljning av tillgångar när "koncernholdingbolag" bildats.

Finansutskottets ställningstagande

Även under förra riksmötet behandlade finansutskottet ett motionsyrkande med liknande innehåll (bet. 1998/99:FiU24, rskr. 254). Utskottet avstyrkte yrkandet och anförde följande.

I motionen ställs krav på att transaktioner mellan kommunen och dess olika bolag borde beskrivas i skrivelsen. Utskottet vill understryka att skrivelsen innehåller ett särskilt avsnitt som avhandlar kommunal koncernredovisning där även ekonomiska effekter av försäljningar av företag till moderbolag beskrivs. När det gäller de kommunala bolagens förhållande till skattelagstiftningen vill utskottet endast framhålla att kommunala bolag givetvis skall behandlas på samma sätt som privata bolag.

Finansutskottet noterar att även årets skrivelse innehåller ett särskilt avsnitt som avhandlar kommunal koncernredovisning och att regeringen på s. 21 i

skrivelsen nämner att ett exempel på en extraordinär intäkt är en reavinst vid försäljning av ett kommunalt företag.

Finansutskottet har inte ändrat uppfattning i frågan och avstyrker med det anförda motion Fi49 (m) yrkande 2.

Den kommunala sektorns självfinansiering

Motionen

I *motion Fi50* av Per Landgren m.fl. (kd) framförs krav på att på kort sikt öka de generella statsbidragen och på lång sikt öka den kommunala sektorns möjlighet till självfinansiering. Självfinansieringen avses möjliggöras genom bl.a. en s.k. skatteväxling där kommunsektorn får ta över fastighetsbeskattningen som görs om till en kommunal fastighetsavgift.

Finansutskottets ställningstagande

Fastighetsbeskattningskommittén lämnade sitt slutbetänkande Likformig och neutral beskattning (SOU 2000:34) i maj innevarande år. Betänkandet är föremål för beredning i Regeringskansliet.

Finansutskottet kan inte se några fördelar med att fastighetsbeskattningen görs om till en kommunal fastighetsavgift. Därtill kan påpekas att den svenska kommunsektorn internationellt sett har en mycket hög grad av självfinansiering. Av redovisningen i årets skrivelse från regeringen framgår (tabell 2.3) att under perioden 1995–1998 så utgjorde skatteintäkterna ca 60 procent av kommunsektorns finansieringskällor. Generella statsbidrag svarade för mellan 11 och 13 %. Taxor och avgifter motsvarade 9–11 %. Specialdestinerade statsbidrag motsvarade under samma period 4 %.

Med det anförda avstyrker finansutskottet motion Fi50 (kd) yrkande 1.

Utjämningsystemet

Motionerna

I *motion Fi49* av Gunnar Hökmark m.fl. (m) framförs att regeringen i sin skrivelse bör redovisa de tillväxtfientliga konsekvenserna av rådande utjämningsystems konstruktion och de negativa incitamentens uppbyggnad. Motionärerna framhåller bl.a. att 129 kommuner som sägs ha ökat sin relativa skattekraft det senaste året fått denna ökning indragen av skatteutjämningsystemet, vilket inte berörs i regeringens skrivelse.

I *motion Fi50* av Per Landgren m.fl. (kd) ställs krav på att förändra det kommunala utjämningsystemet. Motionärerna är negativa till att inkomstutjämnningen är inomkommunal och för med sig tillväxthämmande konsekvenser. De anser vidare att utjämnningen har bristande träffsäkerhet och inte kan anses vara begriplig och demokratiskt förankrad bland medborgarna.

I *motion Fi51* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) hävdas att skillnaderna mellan s.k. rika kommuner och andra kommuner har tilltagit och att det nuvarande ut-

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet vill nu liksom vid föregående års behandling av ett motionsyrkande avseende samma fråga framhålla att regeringens skrivelse innehåller en redogörelse för effekter av utjämningsystemet.

Beträffande utjämningsystemets utformning finns det skäl att uppmärksamma att regeringen under hösten 1999 tillsatte en delegation för fortsatt utveckling av utjämningsystemet för kommuner och landsting samt en expertgrupp för utredning av möjligheterna att förenkla utjämningsystemet för kommuner och landsting. Delegationen skall bl.a. svara för en fortsatt uppföljning av utjämningsystemet och utvärdering av träffsäkerheten hos de enskilda delarna av kostnadsutjämnningen samt lämna sådana förslag till förändringar som förbättrar systemets förmåga att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner respektive landsting. Beträffande expertgruppen kan nämnas att regeringen i direktiven (dir. 1999:58) anført att frågan om förenkling av systemet måste analyseras utifrån bl.a. demokratiska aspekter samt inte minst rättvisaspekter. Båda utredningarna skall senast den 30 november 2000 lämna förslag till förändringar i utjämningsystemet.

Delegationen för fortsatt utveckling av utjämningsystemet för kommuner och landsting överlämnade i februari 2000 en delrapport med vissa förslag till förändringar i inkomstutjämnningen för kommuner samt förslag om ett omställningsbidrag för landsting med befolkningsminskning. Förslaget innebär enligt regeringens redovisning i 2000 års vårproposition bl.a. att de negativa marginaleffekterna i inkomstutjämnningen som funnits för vissa kommuner elimineras. Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Finansutskottet anser att det pågående utrednings- respektive beredningsarbetet inte bör föregripas.

Med det anförda avstyrker finansutskottet motionerna Fi49 (m) yrkande 3, Fi50 (kd) yrkande 2 och Fi51 (fp) yrkande 2.

Kommunala företag

Motionerna

I *motion Fi13* av Alf Svensson m.fl. (kd) framförs bl.a. uppfattningen att kommunala bolag i princip bör avvecklas på marknader där privata företag konkurrerar eller skulle kunna konkurrera.

Samma frågor tas upp i *motion Fi51* av Karin Pilsäter m.fl. (fp). Motionärerna anför bl.a. att kommunpolitiken bör inriktas på avveckling av de kommunala bolagen med undantag av en del av bostadsföretagen som under över-skådlig tid av bostadssociala skäl bör behållas i vissa kommuner.

Frågor om legala begränsningar i kommuners rätt att bedriva verksamhet i bolagsform behandlades av konstitutionsutskottet våren 1999 (bet. 1998/99: KU24) Konstitutionsutskottet anförde att man vid tidigare behandling av dessa frågor uttalat dels att det inte finns skäl till att införa regler som förbjuder eller begränsar kommunala företag, dels att den kommunala verksamheten bör bedrivas i nämndform i största möjliga utsträckning, dock att det också kan finnas skäl som talar för bolagsformen. Konstitutionsutskottet anförde vidare att man i tidigare betänkande även hade uttalat att verksamhetens speciella förutsättningar och den samlade kommunala nyttan bör vara utgångspunkten för organisatoriska överväganden samt att utskottet inte har funnit skäl att föreslå ändringar i kommunallagen om inskränkningar i rätten att bilda bolag eller om avveckling av kommunala bolag. Konstitutionsutskottet hade heller inte sett behov av några ytterligare preciseringar av kommunallagens regler om den kommunala kompetensen beträffande kommunal näringsverksamhet. Konstitutionsutskottet fann våren 1999 inte skäl att frångå tidigare ställningstaganden i dessa frågor.

Finansutskottet ställer sig bakom dessa bedömningar och avstyrker med det anförda motionerna Fi13 (kd) yrkande 12 och Fi51 (fp) yrkande 3.

Hälso- och sjukvården

Motionerna

I *motion Fi49* av Gunnar Hökmark m.fl. (m) hävdas att alla medborgare, oavsett betalningsförmåga eller hälsotillstånd, skall omfattas av en obligatorisk hälsoförsäkring. I avvaktan på en modern försäkringslösning anser motionärerna att det omedelbart bör införas en nationell vårdgaranti som innebär att ingen skall behöva vänta längre än tre månader på operation eller behandling.

I *motion Fi50* av Per Landgren m.fl. (kd) förespråkas att 20 000 vårdplatser tillskapas under de närmaste tio åren. Dessa vårdplatser bör främst gälla de vårdformer där behoven av sjukvård och omvårdnad är störst, dvs. vård av svårt och långvarigt sjuka och äldre.

Motionärerna anför även att de vill ha en vårdgaranti och pekar på att en möjlig väg att bryta den negativa spiral som vården befinner sig i kan vara att öppna för en större mångfald med en solidarisk finansiering som grund.

Beträffande överföringen av finansieringsansvaret för förmånssystemet för läkemedel från staten till landsting/region anför motionärerna att ett slutligt ställningstagande till överföringen av finansieringsansvaret från staten till landsting/region inte kan ske förrän den utredning som staten tillsatt har redovisat sina resultat.

Slutligen anför motionärerna att förändringsarbetet i primärvården för att utveckla insatserna inom hemsjukvården, öka läkartillgängligheten och kontinuiteten för patienterna går alltför långsamt.

Även i *motion Fi51* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) förespråkas att en vårdgaranti införs. Motionärerna pekar vidare på att en redovisning av relationen mellan

vård och omsorg på entreprenad, i helt privat regi eller i offentlig regi, inte speglas i den ekonomiska och kvalitativa analysen i skrivelsen. En sådan jämförelse anser motionärerna vara absolut nödvändig för den politiska dialogen partierna emellan.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet anför i sitt yttrande (SoU10y) att motionsyrkanden som gäller obligatorisk hälsoförsäkring, vårdgaranti, mångfald av vårdgivare, nya vårdplatser och konkurrensutsättning av offentlig verksamhet nyligen har behandlats och avstyrkts i betänkande 1999/2000:SoU9 och att utskottet inte har ändrat inställning i dessa frågor. På motsvarande sätt behandlar socialutskottet motionsyrkandet angående läkartillgängligheten med hänvisning till betänkande 1999/2000:SoU8. Även motionsyrkanden beträffande bl.a. högkostnadsskyddet vid köp av läkemedel har nyligen behandlats och avstyrkts av socialutskottet (bet. 1999/2000:SoU9). Socialutskottet påpekar nu bl.a. att under åren 1998 till 2000 har ett särskilt statsbidrag utgått till landstingen för läkemedelskostnaderna och att en ny modell för statens ersättning till landstingen för läkemedelskostnader skall utformas under 2000 samt att det för närvarande pågår överläggningar med Landstingsförbundet. Avsikten är att det nya systemet skall börja gälla från 2001. Vidare framhålls att en särskild utredare tillkallades i juni 1999 med uppgift att göra en översyn av den nuvarande läkemedelsförmånen. Utredaren skall lämna en slutlig redogörelse av uppdraget senast den 30 september 2000.

Socialutskottet anser att finansutskottet bör avstyrka bifall till motionerna Fi49 (m) yrkande 4, Fi50 (kd) yrkandena 6–10 samt Fi51 (fp) yrkandena 4 och 5.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet ställer sig bakom det som socialutskottet anför i sitt yttrande och avstyrker motionerna Fi49 (m) yrkande 4, Fi50 (kd) yrkandena 6–10 samt Fi51 (fp) yrkandena 4 och 5.

Äldreomsorg

Motionerna

I *motion Fi49* av Gunnar Hökmark m.fl. (m) förespråkas en förändrad avgiftsättning inom äldreomsorgen. Motionärerna anser bl.a. att samma avgift skall betalas för samma tjänst samt att det måste vara upp till kommunerna att själva göra avvägningen mellan skatte- och avgiftsnivåer. Vidare anser motionärerna att regeringen bör lägga fram ett förslag som syftar till att komma till rätta med problemet att det s.k. förbehållsbeloppet fastställs till olika belopp i olika kommuner.

Motionärerna anser vidare bl.a. att regeringen skyndsamt bör tillsätta en utredning om äldreomsorgens framtida finansiering. En äldrepeng, som tar

hänsyn till de olika behov som finns, är enligt motionärerna ett alternativ som ger den enskilde rätt att lösa sitt omsorgsbehov efter egna önskemål.

I *motion Fi50* av Per Landgren m.fl. (kd) anför motionärerna att det behövs studier och forskning om vad hälsokontroller, hälsovård och andra stödåtgärder innebär för hälsotillståndet hos anhörigvårdare och för tryggheten i rollen.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet hänvisar i sitt yttrande (SoU10y) till att motionsyrkanden gällande den framtida finansieringen av äldreomsorgen, anhörigvård samt avgiftssättning inom äldreomsorgen nyligen har behandlats och avstyrkts i betänkande 1999/2000:SoU8 och att socialutskottet inte har ändrat inställning i dessa frågor. Socialutskottet anser därför att finansutskottet bör avstyrka motionerna Fi49 (m) yrkandena 5 och 6 samt Fi50 (kd) yrkande 11.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet ansluter sig till de bedömningar som socialutskottet har gjort och avstyrker motionerna Fi49 (m) yrkandena 5 och 6 samt Fi50 (kd) yrkande 11.

Handikappomsorg

Motionerna

I *motion Fi49* av Gunnar Hökmark m.fl. (m) anför motionärerna att valfrihet saknas när det gäller kommunernas arbete med funktionshindrade. De anser att det delade ansvaret för stöd för insatser till funktionshindrade och arbetshandikappade medför att satsningarna inte alltid är samordnade. De förespråkar att det ekonomiska ansvaret för assistansersättningen återgår till staten.

I *motion Fi50* av Per Landgren m.fl. (kd) anför motionärerna att psykiskt funktionshindrade har mötts av bristande förståelse och därmed inte kunnat få möjligt stöd varför de anser att Socialstyrelsen bör utfärda bedömningskriterier beträffande stöd för psykiskt funktionshindrade.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet framhåller i sitt yttrande (SoU10y) att liknande motionsyrkande rörande funktionshindrade har senast behandlats och avstyrkts i betänkande 1998/99:SoU11 samt att utskottet inte har ändrat inställning i dessa frågor. Vidare påpekas att socialutskottet för närvarande bereder proposition 1999/2000:79 Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken, jämte ca 160 motionsyrkanden, däribland yrkanden liknande dem som väckts med anledning av skrivelsen. Utskottet återkommer därför mycket snart med ställningstaganden till ett brett spektrum av frågor

inom handikappområdet. Socialutskottet anser att denna behandling inte bör föregripas och anser att finansutskottet bör avstyrka bifall till motionerna Fi49 (m) yrkande 7 och Fi50 (kd) yrkande 12.

1999/2000:FiU29
Utskottet

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet ansluter sig till socialutskottets bedömningar och avstyrker motionerna Fi49 (m) yrkande 7 och Fi50 (kd) yrkande 12.

Försörjningsstöd

Motionen

I *motion Fi51* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) anför motionärerna att en reform eller åtminstone en justering av regelverket är nödvändig så att bidragsberoende personer kan ta sig ut ur förnedrande passivitet och utanförskap.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet hänvisar i sitt yttrande (SoU10y) till att liknande motionsyrkanden beträffande långvarigt socialbidragsberoende tidigare i vår har behandlats och avstyrkts i betänkande 1999/2000:SoU6 samt anför att socialutskottet inte har ändrat inställning i dessa frågor och anser att finansutskottet bör avstyrka motion Fi51 (fp) yrkande 6.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet instämmer för sin del i socialutskottets bedömning och avstyrker motion Fi51 (fp) yrkande 6.

Barnomsorgen

Motionerna

I *motion Fi50* av Per Landgren m.fl. (kd) anför motionärerna att de vill se en breddad barnomsorgspolitik med förskola som drivs av olika huvudmän, familjedaghem, kooperativ samt en garanterad tillgång till öppen förskola där pedagogisk personal finns att tillgå.

I *motion Fi51* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) framförs uppfattningen att det bör skrivas in i läroplanen för förskolan att pedagogiskt utbildad personal skall ha ansvaret för verksamheten i förskolan. Vidare bör enligt motionärerna en kartläggning göras av hur många barn som fortfarande inte erbjuds pedagogisk förskola.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet redovisar i sitt yttrande (UbU8y) bl.a. att man tidigare under detta riksmöte (bet. 1999/2000:UbU1 s. 21) har behandlat och avstyrkt

med motion Fi50 likartade yrkanden med hänvisning till bl.a. gällande regler om förskoleverksamhet i 2 a kap. skollagen.

Beträffande motion Fi51 hänvisar utbildningsutskottet till vad man anfört i betänkande 1997/98:UbU16 och noterar nu bl.a. att personalens utbildningsnivå inom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg har höjts och att andelen högskoleutbildade – förskollärare och fritidspedagoger är nära 60 % (prop. 1999/2000:1 utg.omr.16 s. 39).

Utbildningsutskottet föreslår att finansutskottet avstyrker motionerna Fi50 (kd) yrkande 14 och Fi51 (fp) yrkande 7.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet instämmer för sin del i utbildningsutskottets bedömningar och avstyrker motionerna Fi50 (kd) yrkande 14 och Fi51 (fp) yrkande 7.

Skolan

Motionerna

I *motion Fi49* av Gunnar Hökmark m.fl. (m) förespråkar motionärerna inrättandet av ett nationellt fristående kvalitetsinstitut för skolan som skall ges i uppdrag att fokusera på och granska skolans kvalitet.

I *motion Fi50* av Per Landgren m.fl. (kd) betonar motionärerna vikten av att den värdegrund som har sin utgångspunkt i den etik som förvaltas av kristen tradition och västerländsk humanism skall tillämpas i praktisk handling.

De anser även att alla invånare skall ha samma rättigheter till en utbildning motsvarande treårig gymnasial nivå och att skolan måste bli mer flexibel för att kunna tillfredsställa alla olika behov.

Det är enligt motionärerna vidare viktigt att uppvärdera den praktiska kunskapen genom att införa en lärlingsutbildning från första gymnasieåret.

De anser vidare bl.a. att det sista året på de yrkesinriktade programmen bör vara frivilligt och leda till högskolebehörighet, att elevernas medbestämmande bör förbättras, lärarnas status höjas och rektor ges ett ökat ansvar.

Slutligen förespråkar de bl.a. att kommuner samverkar med universitet och högskolor för att utveckla samarbetet mellan forskningen och den praktiska skolverkligheten.

I *motion Fi51* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) anser motionärerna att regeringen i skrivelsen borde ha framhållit att utvärderingen av skolan inte fungerar som den skall. Motionärerna anser vidare att måluppfyllelsen i den svenska skolan är dålig. De förespråkar även bl.a. att obligatoriska ämnesprov införs från och med tredje årskursen och att betyg införs tidigare, lämpligen i årskurs 6.

Beträffande gymnasieskolan anser de bl.a. att det måste vara möjligt att fullfölja en yrkesinriktad utbildning i gymnasieskolan utan att läsa samma kärnämneskurser som i ett studieförberedande program samt att en studentexamen måste införas som krav för högskolebehörighet liksom en lärlings- examen och en yrkesexamen.

Utbildningsutskottet anför i sitt yttrande (UbU8y) beträffande yrkandet om ett nationellt fristående kvalitetsinstitut att man tidigare har behandlat och avstyrkt motsvarande yrkande vid flera tillfällen under innevarande riksmöte (bet. 1999/2000:UbU1 s. 24, 1999/2000:UbU5 s. 6, 1999/2000:UbU6 s. 13 och 1999/2000:UbU10 s. 17) med hänvisning till bl.a. att konstruktionen med en kvalitetsgranskningsnämnd knuten till den ansvariga sektorsmyndigheten enligt utskottets uppfattning är att föredra framför ett fristående kvalitetsinstitut. Kvalitetsgranskningsnämnden inrättades vid Skolverket den 1 juli 1999. Utskottet har inte ändrat uppfattning.

Utskottet konstaterar att merparten av de frågor som tas upp i resterande motionsyrkanden har behandlats av utskottet tidigare under detta riksmöte (bet. 1999/2000:UbU1, 1999/2000:UbU5, 1999/2000:UbU6, 1999/2000:UbU10, 1999/2000:UbU15 samt yttr. 1999/2000:UbU1y). Utskottet avstyrkte de då aktuella yrkandena. Utskottet anmärker vidare att man inom kort kommer att behandla vissa skolfrågor, bl.a. gymnasieexamen och lärlingsutbildning, i betänkande 1999/2000:UbU16.

Beträffande måluppfyllelse och utvärdering av skolan hänvisar utskottet bl.a. till vad utskottet har anført vid behandlingen av Riksdagens revisorers förslag 1998/99:RR8 Skolverket och skolans utveckling i betänkande 1999/2000:UbU10. Utbildningsutskottet anför också bl.a. att regeringen tillsatt en expertgrupp för att analysera behov av insatser för att stärka den individuella planeringen och måluppfyllelsen i grundskolan.

Utskottet anför att man vid ett flertal tillfällen har behandlat och avstyrkt förslag om förändringar i betygssystemet m.m. (senast i bet. 1999/2000:UbU15 s. 57). Utskottet finner inte anledning att nu ändra sina tidigare ställningstaganden.

Förslag i motionsyrkanden om införande av en ny modell för lärlingsutbildning m.m. kommer utskottet att behandla inom kort i betänkande 1999/2000:UbU16. Utskottet har också tidigare (senast i bet. 1999/2000:UbU1 s. 39) behandlat och avstyrkt förslag i motioner liknande de nu aktuella om införande av lärlingsutbildning som inte obligatoriskt skall innehålla kärnkämnescurser och ge allmän behörighet till högskolestudier. Utskottet har ingen annan uppfattning nu.

Beträffande förslag om införande av en studentexamen för högskolebehörighet liksom en lärlingsexamen och en yrkesexamen hänvisar utskottet bl.a. till att riksdagen i princip har (prop. 1997/98:169, bet. 1998/99:UbU3, rskr. 160) ställt sig bakom ett förslag om införande av en gymnasieexamen, men ansett att frågan om hur examen skulle utformas inte var tillräckligt utredd samt att regeringen i proposition 1999/2000:68 Vissa skolfrågor har anmält att den avser att återkomma till riksdagen med förslag till gymnasieexamen i slutet av innevarande år i samband med att regeringen avser att lämna en proposition om rekrytering till högskolan. Utskottet kommer att behandla denna proposition inom kort.

Utskottet anför beträffande elevinflytande m.m. att man tidigare i flera sammanhang (senast i bet. 1999/2000:UbU15) har framhållit att arbetsmiljö, arbetsformer och elevers möjligheter att påverka undervisningen är viktiga

för ett bra arbetsklimat och därmed för undervisningens resultat och betonat bl.a. vikten av att skolan – i enlighet med gällande föreskrifter – arbetar på ett sådant sätt att varje elevs resultat och skolsituation ständigt följs.

Angående frågor om läraryrkets utveckling m.m. anför utbildningsutskottet att man behandlade dessa frågor senast i betänkande 1999/2000:UbU6 (s. 15) och att man bl.a. framhållit att det krävs åtgärder på både lokal och nationell nivå för att främja läraryrkets utveckling och rekrytering. Utskottet pekar vidare på bl.a. att särskilda medel har avsatts till tre universitet för att fullgöra ett regeringsuppdrag som avser utveckling och forskningsmöjligheter för lärare.

När det gäller rektors ansvar m.m. hänvisar utskottet bl.a. till att utskottet i betänkande 1999/2000:UbU10 (s. 14) pekade på att en särskild expertgrupp för skolledarfrågor har tillsatts av Utbildningsdepartementet i december 1999. Gruppens arbete skall redovisas senast den 30 maj 2001.

Utskottet anför att man har behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om ändrad åldersgräns för utbildning i gymnasieskolan i betänkande 1999/2000:UbU15 (s. 40) och att man inte har någon annan uppfattning nu.

Frågor med anknytning till den praktiska tillämpningen av skolans värdegrund har behandlats vid ett flertal tillfällen under innevarande riksmöte (senast i bet. 1999/2000:UbU15 s. 41 f.). Utskottet anför att man nu liksom tidigare inte har någon annan uppfattning än motionärerna när det gäller det angelägna i att skolans värdegrund omsätts i praktisk handling. Utskottet anser emellertid att även det nu aktuella yrkandet bör avslås.

Utbildningsutskottet föreslår att finansutskottet avstyrker motionerna Fi49 (m) yrkande 8, Fi50 (kd) yrkandena 13, 15, 16, 18–21 och Fi51 (fp) yrkandena 8, 9 och 11.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet ansluter sig till de bedömningar som utbildningsutskottet gjort och avstyrker motionerna Fi49 (m) yrkande 8, Fi50 (kd) yrkandena 13, 15, 16 och 18–21 samt Fi51 (fp) yrkandena 8, 9 och 11.

Vuxenutbildningen

Motionerna

I *motion Fi50* av Per Landgren m.fl. (kd) anser motionärerna att det skall finnas olika utförare av vuxenutbildning i form av kommunala skolor, fristående anordnare, folkhögskolor och friskolor och att kommunerna skall se till att utbildningsanordnare med olika pedagogisk profil kan bedriva vuxenutbildning.

I *motion Fi51* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) betonar motionärerna vikten av kvaliteten i vuxenutbildningen och pekar bl.a. på att Skolverket har fått regeringens uppdrag att utveckla kvalitetsindikatorer för vuxenutbildning. De anser att det är väsentligt för vuxna som satsar på en utbildning att denna håller hög kvalitet.

Utbildningsutskottet anför i sitt yttrande (UbU8y) beträffande motion Fi50 (kd) att enligt 11 kap. 6 § skollagen får kommuner och landsting uppdra åt andra att anordna kommunal vuxenutbildning. Utskottet noterar att antalet utbildningsanordnare inom den kommunala vuxenutbildningen har ökat. Hösten 1997 anordnades 14 % av det totala utbildningsutbudet inom den kommunala vuxenutbildningen av andra utbildningsanordnare än kommun och landsting och våren 1998 var andelen 19 % (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 s. 43).

Utbildningsutskottet delar den i motion Fi51 (fp) uttryckta uppfattningen att det är väsentligt att vuxenutbildning håller en hög kvalitet. Utskottet anser vidare att det är positivt att Skolverket i regleringsbrev för år 2000 fått ett särskilt uppdrag att påbörja utvecklandet av nationella kvalitetsindikatorer för att öka den nationella likvärdigheten och säkra kvaliteten inom vuxenutbildningen. Utskottet vill i sammanhanget även erinra om att regeringen lämnat ett särskilt uppdrag till Skolverkets kvalitetsgranskningsnämnd att granska kvaliteten i utbildning som anordnas på entreprenad. Denna granskning skall slutföras senast den 1 september 2000. Vidare har Kunskapslyftskommittén nyligen lämnat sitt slutbetänkande Kunskapsbyggandet 2000 – det livslånga lärandet (SOU 2000:28). Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Utbildningsutskottet föreslår att finansutskottet avstyrker motionerna Fi50 (kd) yrkande 17 och Fi51 (fp) yrkande 10.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet gör samma bedömning som utbildningsutskottet och avstyrker motionerna Fi50 (kd) yrkande 17 och Fi51 (fp) yrkande 10.

Integration

Motionerna

I *motion Fi12* av Bo Lundgren m.fl. (m) framhålls bl.a. att en viktig del i kampen mot segregation är en politik för företagande och nya jobb liksom en modernisering av den svenska arbetsmarknaden, att arbetsmarknadspolitiken skall präglas av flexibilitet och en inriktning mot utbildning samt att kravet på att ta ett arbete som erbjuds skall vara tydligt och konsekvent.

I *motion Fi49* av Gunnar Hökmark m.fl. (m) begärs bl.a. att det i stället för dagens svenskundervisning för invandrare bör införas ett checksystem, att nätverk av s.k. multikulturella högteknologiska inkubatorer bör prövas, samt att en individuell kompetenspeng bör införas.

I *motion Fi15* av Lars Leijonborg m.fl. (fp) framhålls bl.a. att utvecklingen mot segregation och utanförskap måste vändas.

De frågor om checksystem m.m. som tas upp i motion Fi49 (m) liksom frågor om förändringar av arbetsmarknadspolitiken, liknande de som behandlas i motion Fi12 (m), avstyrktes av socialförsäkringsutskottet i betänkande 1999/2000:SfU10 (rskr. 188). Socialförsäkringsutskottet fann att motionsyrkandena kunde anses vara tillgodosedda och anförde bl.a. följande

Utskottet konstaterar att förhållandena i dag inte är tillfredsställande och måste förbättras. De två år som gått sedan riksdagen godkände målen för den nya integrationspolitiken är en alltför kort tid för att lösa problemen med segregation, utanförskap och diskriminering i samhället. Att politiken ännu inte har fått genomslag på alla områden visar inte minst den mängd av åtgärder som vidtagits eller är planerade inom en rad områden på såväl kommunal som statlig nivå. Ett flertal utredningar har tillsatts och många förslag har lagts och är under beredning. Enligt utskottets mening är det därför nu mycket viktigt att noggrant följa utvecklingen och resultaten av det långsiktiga integrationsarbetet.

Även arbetsmarknadsutskottet har nyligen avstyrkt liknade motionsyrkanden (se bet. 1999/2000:AU7) i samband med behandlingen av regeringens proposition 1999/2000:98 Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt. Grundvillkoren för att en arbetssökande skall ha rätt till arbetslöshetsersättning föreslog utskottet skulle ändras till att den enskilde "aktivt skall söka arbete". Arbetsmarknadsutskottet anmärkte särskilt att det är rimligt att bedömningen av aktivitetskraven och av vad som skall betraktas som lämpligt arbete kan skilja över tiden, varför en alltför detaljerad lagstiftning skulle kunna motverka sitt syfte och kunna leda till orimliga konsekvenser.

Finansutskottet ansluter sig till de bedömningar som socialförsäkringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet har gjort och avstyrker med det anförda motionerna Fi12 (m) yrkande 20, Fi49 (m) yrkande 9 och Fi15 (fp) yrkande 27.

Fysisk miljö

Motionen

I *motion Fi50* av Per Landgren m.fl. (kd) framhåller motionärerna betydelsen av att kommunen med sin unika ställning som samhällsbyggare har och tar ett särskilt ansvar för barns och ungdomars fysiska uppväxtmiljö.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet kan liksom motionärerna konstatera att kommunerna i plan- och bygglagen har tillagts ett stort inflytande på frågor om planering och användning av mark och vattenområden. Som motionärerna framhåller har kommunen härigenom även ett särskilt ansvar för barns och ungdomars fysiska uppväxtmiljö.

Bostadsutskottet behandlade i mars innevarande år i betänkande 1999/2000:BoU9 (rskr. 190) bl.a. ett motionsyrkande angående vad som behöver göras för att begränsa de risker som barn utsätts för i bostäderna,

utemiljön och i samhället i övrigt. Bostadsutskottet avstyrkte yrkandet med hänvisning till bl.a. att ansvarsfrågan inom den statliga sektorn för barnsäkerhetsfrågorna hade tagits upp i samband med en nyligen redovisad översyn av Barnombudsmannens verksamhet (SOU 1999:65), vilken bereddes inom Regeringskansliet, samt att regeringen till i maj 2000 hade aviserat en skrivelse till riksdagen om barnfrågor. Finansutskottet har nu erfarit att skrivelserna kommer att lämnas först efter utskottets behandling av detta betänkande samt att beredningen av den omnämnda utredningen inte är klar.

Enligt finansutskottets mening synes det som motionärerna efterlyser i allt väsentligt redan vara tillgodosett. Motionen ger inte tillräckliga skäl för att göra en annan bedömning än den som bostadsutskottet har gjort.

Med det anförda avstyrker utskottet motion Fi50 (kd) yrkande 22.

Bostadsförsörjning m.m.

Motionerna

I *motion Fi50* av Per Landgren m.fl. (kd) framhåller motionärerna att de anser att kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen bör sträcka sig längre än till att förse äldre och personer med funktionshinder med bostäder. Vidare anför de att kommunen skall vara suverän i beslut om kommunala bostadsföretag och ej begränsas av statliga direktiv. De invänder kraftigt mot statliga sanktioner vid utförsäljning av hela eller delar av kommunala bostadsbolag och anför att det alltid skall vara kommunen själv som avgör hur mycket eller litet av bostadsbeståndet som skall vara i kommunal ägo.

I *motion Fi15* av Lars Leijonborg m.fl. (fp) hävdas att kommunala bostadsbolag bör avvecklas. Motionärerna anför att det väsentliga är att kommunerna tillåts fatta besluten själva och hitta de lösningar som passar dem bäst, utan statliga pekpinnar och sanktionssystem.

Finansutskottets ställningstagande

Vid upphävandet av bostadsförsörjningslagen år 1993 underströks att upphävandet inte innebar någon förändring av kommunernas grundläggande ansvar för bostadsförsörjningen (bet. 1992/93:BoU19, rskr. 351).

I betänkande 1998/99:BoU11 (rskr. 251) anmärkte bostadsutskottet att både staten och kommunerna sedan gammalt har haft ett ansvar för bostadsförsörjningen. Statens ansvar kunde enligt utskottet beskrivas som övergripande. Kommunernas bostadspolitiska ansvar angavs i allt väsentligt styras endast av kommunallagen, socialtjänstlagen och plan- och bygglagen.

Finansutskottet har nu erfarit att Finansdepartementet och Justitiedepartementet har upprättat en promemoria med förslag till ny lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Förslaget, som nyligen har remitterats, syftar bl.a. till att närmare reglera kommunernas skyldigheter beträffande bostadsförsörjningen.

Finansutskottet konstaterar att det förespråkade tillkännagivandet om kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen inte skulle fylla någon egentlig funktion.

Beträffande motion Fi15 (fp) och motsvarande del av motion Fi50 (kd) vill finansutskottet framhålla att den reglering som motionärerna vänder sig mot är temporär, i avvaktan på att ett utredningsarbete på området fullföljs. Sanktionerna trädde i kraft i juni 1999 och tillämpas på avyttringar och beslut om likvidation till och med den 30 juni 2001 samt på utdelningar och aktieägartillskott till och med den 30 juni 2002. Lagförslaget behandlades av bostadsutskottet. Konstitutionsutskottet och finansutskottet samt Lagrådet yttrade sig över lagförslaget. Utskotten tillstyrkte den nu gällande regleringen (bet. 1998/99:BoU11, rskr. 251). Enligt finansutskottets mening ger motionen inte anledning för riksdagen att ändra uppfattning beträffande den temporära lagstiftningen. Bl.a. frågan om de allmännyttiga bostadsföretagen i framtiden är föremål för beredning inom en parlamentariskt sammansatt kommitté (dir. 1999:110). Kommittén skall redovisa sitt arbete senast den 1 november 2000. Enligt finansutskottets mening bör det arbetet inte föregripas.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna Fi50 (kd) yrkandena 4 och 5 samt Fi15 (fp) yrkande 24.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *allmänt om skrivelsen och inriktningen av den statliga uppföljningen av den kommunala sektorn*
att riksdagen lägger regeringens skrivelse 1999/2000:102 till handlingarna,

2. beträffande *skrivelsens utformning*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi49 yrkande 1 och 1999/2000:Fi51 yrkande 1,

res. 1 (m, kd)

res. 2 (c, fp)

3. beträffande *kommunala skattetvister*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Fi49 yrkande 2,

res. 3 (m, kd, fp)

4. beträffande *den kommunala sektorns självfinansiering*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Fi50 yrkande 1,

res. 4 (kd)

5. beträffande *utjämningsystemet*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi49 yrkande 3, 1999/2000:Fi50 yrkande 2 och 1999/2000:Fi51 yrkande 2,

res. 5 (m)

res. 6 (kd)

res. 7 (fp)

6. beträffande *kommunala företag*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi13 yrkande 12 och
1999/2000:Fi51 yrkande 3,

res. 8 (m, fp)

res. 9 (kd)

7. beträffande *hälso- och sjukvården*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi49 yrkande 4,
1999/2000:Fi50 yrkandena 6–10 och 1999/2000:Fi51 yrkandena 4
och 5,

res. 10 (m)

res. 11 (kd)

res. 12 (c, fp)

8. beträffande *äldreomsorg*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi49 yrkandena 5 och 6
samt 1999/2000:Fi50 yrkande 11,

res. 13 (m)

res. 14 (kd)

9. beträffande *handikappomsorg*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi49 yrkande 7 och
1999/2000:Fi50 yrkande 12,

res. 15 (m)

res. 16 (kd)

10. beträffande *försörjningsstöd*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Fi51 yrkande 6,

res. 17 (fp)

11. beträffande *barnomsorgen*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi50 yrkande 14 och
1999/2000:Fi51 yrkande 7,

res. 18 (kd)

res. 19 (c, fp)

12. beträffande *skolan*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi49 yrkande 8,
1999/2000:Fi50 yrkandena 13, 15, 16 och 18–21 samt 1999/2000:Fi51
yrkandena 8, 9 och 11,

res. 20 (m)

res. 21 (kd)

res. 22 (fp)

13. beträffande *vuxenutbildningen*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi50 yrkande 17 och
1999/2000:Fi51 yrkande 10,

res. 23 (m, kd)

14. beträffande *integration*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi12 yrkande 20,
1999/2000:Fi15 yrkande 27 och 1999/2000:Fi49 yrkande 9,

res. 24 (m)

res. 25 (c, fp)

15. beträffande *fysisk miljö*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Fi50 yrkande 22,
res. 26 (kd)

1999/2000:FiU29
Utskottet

16. beträffande *bostadsförsörjning m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi15 yrkande 24 och
1999/2000:Fi50 yrkandena 4 och 5.
res. 27 (m, kd, c, fp)

Stockholm den 25 maj 2000

På finansutskottets vägnar

Jan Bergqvist

I beslutet har deltagit: Jan Bergqvist (s), Mats Odell (kd), Gunnar Hökmark (m), Bengt Silfverstrand (s), Johan Lönnroth (v), Lennart Hedquist (m), Sonia Karlsson (s), Fredrik Reinfeldt (m), Carin Lundberg (s), Sven-Erik Österberg (s), Siv Holma (v), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Matz Hammarström (mp), Lena Ek (c), Karin Pilsäter (fp) och Hans Hoff (s).

1. Skrivelsens utformning (mom. 2) (m, kd)

Mats Odell (kd), Gunnar Hökmark (m), Lennart Hedquist (m), Fredrik Reinfeldt (m), Per Landgren (kd) och Anna Åkerhielm (m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Skrivelsens utformning* bort ha följande lydelse:

I 2000 års ekonomiska vårproposition beskrivs arbetet med att bygga upp en kommunal databas. Databasen anges kunna skapa förutsättningar för bl.a. en bättre samlad uppföljning och aktiva jämförelser. Detta gör att utformningen av regeringens skrivelse om utvecklingen inom den kommunala sektorn kan avsevärt förbättras.

Enligt finansutskottets mening borde skrivelsen till sin natur dessutom vara såväl sakligt deskriptiv och analyserande som problemorienterad. Tyvärr finns det i stället en alltför tydlig tendens att under många avsnitt försöka försköna utvecklingen och inte redovisa de uppenbara problem som finns på många områden. Vissa av de statistiska uppgifter och beräkningar som redovisas blir genom sitt urval missvisande. Genom dessa brister blir skrivelsen i delar en tydlig partsinlaga som genom ett lämpligt urval av fakta lätt blir en subjektiv redovisning. Som exempel kan nämnas sifferexercisen kring grundskolans resultat (s. 132). I avsnittet försöker man leda i bevis att fler elever i dag än för tio år sedan nu lämnar grundskolan med "godkända" resultat. Försiktigtvis åberopas inte alla de rapporter som visat hur vanligt det är att elever lämnar grundskolan utan att ens ha de nödvändigaste färdigheterna i räkning, läsning eller skrivning. Skrivelsens utformning bör i dessa avseenden rättas till i kommande skrivelser.

Det är även av stor vikt att påpeka att de skrivelser som regeringen hittills avlämnat till riksdagen är i nästan total avsaknad av jämförelser som redovisar t.ex. de goda resultat som uppnåtts genom konkurrensutsättning i kommunerna. Inte heller har den ökade valfrihet och pedagogiska stimulans som åstadkommit genom det ökande antalet friskolor uppmärksammats.

Regeringen bör därför i skrivelsen om utvecklingen inom den kommunala sektorn kommande år lyfta fram bl.a. goda exempel på hur tjänsteproduktion kan bedrivas på ett för medborgarna bra sätt i olika kommuner.

För att riksdagen skall ges en mer heltäckande redovisning av uppnådda resultat i olika kommuner bör skrivelsen kommande år även redovisa vilka kommuner som uppnått de bästa resultaten inom olika verksamhetsområden.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motion Fi49 (m) yrkande 1 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motion Fi51 (fp) yrkande 1 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *skrivelsens utformning*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi49 yrkande 1 och med avslag på motion 1999/2000:Fi51 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Skrivelsens utformning (mom. 2) (c, fp)

1999/2000:FiU29
Reservationer

Lena Ek (c) och Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Skrivelsens utformning* bort ha följande lydelse:

Redovisningen i regeringens skrivelse om utvecklingen i kommuner och landsting visar sammantaget på en förbättring inom kommuner och landsting. De förbättringar som presenteras är i vissa avseenden otillräckligt grundade på klara siffror. Andra delar av skrivelsen hänvisar direkt eller indirekt till klart otillfredsställande förhållanden. Som exempel kan nämnas att regeringen i skrivelsen konstaterar: ”Under perioden 1995–1999 hade en fjärdedel av kommunerna och ett av tjugotvå landsting ett sammantaget positivt resultat.” Det är i sig långt ifrån glädjande att endast 25 % av kommunerna och 5 % av landstingen redovisar ett positivt resultat. Härtill kommer att hela landets ekonomi väsentligt förbättrades mot slutet av den studerade perioden. Under slutet av 1990-talet upplevde Sverige en av de starkaste högkonjunkturerna i modern tid. Detta gör kommunsektorns ekonomiska resultat än mindre glädjande.

Skälen till denna vinkling av resultaten står att finna i att regeringen önskar dölja den socialdemokratiska politiska tradition som i kommuner och landsting under lång tid försummade den ekonomiska analysens betydelse för verksamhetens resultat.

Enligt finansutskottets mening bör det ankomma på regeringen att i kommande skrivelser vinnlägga sig om att låta redovisningen i den årliga skrivelsen vara utförlig och deskriptiv samt innehålla även sådana områden som är viktiga för riksdagens möjlighet att följa upp beslut.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motion Fi51 (fp) yrkande 1 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motion Fi49 (m) yrkande 1 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *skrivelsens utformning*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi51 yrkande 1 och med avslag på motion 1999/2000:Fi49 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Kommunala skattetvister (mom. 3) (m, kd, fp)

Mats Odell (kd), Gunnar Hökmark (m), Lennart Hedquist (m), Fredrik Reinfeldt (m), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m) och Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Kommunala skattetvister* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet ställer sig bakom motionärernas krav på en tydligare lagstiftning beträffande kommunerna och de kommunala företagen. Utskottet hänvisar bl.a. till det behov som tycks föreligga beträffande en särskild lagstiftning om kommunala bolag. Behovet av en sådan tydligare lagstiftning belyses bl.a. av att en rad av skattetvister mellan kommuner och skatteför-

valtningar pågår för närvarande. Utskottet anser också, i likhet med motionärerna, att effekterna av den skatteplanering som sker inom kommunerna skall redovisas på ett adekvat sätt i skrivelsen. Utskottet erinrar om att regeringen genom statsrådet Östros redan 1996 utlovade en analys av kommunernas skatteplanering men att denna inte kommit till stånd.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motion Fi49 (m) yrkande 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *kommunala skattetvister*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi49 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Den kommunala sektorns självfinansiering (mom. 4) (kd)

Mats Odell och Per Landgren (båda kd) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Den kommunala sektorns självfinansiering* bort ha följande lydelse:

Regeringens skrivelse redogör för utvecklingen av den kommunala ekonomin de senaste tio åren. Enligt finansutskottets mening framgår tydligt att den socialdemokratiska regeringen under den senare delen av 1990-talet har använt kommunsektorn som en budgetregulator alltefter saneringspolitikens behov. Statsbidragen har urholkats, samtidigt som specialdestinerade bidrag har försvagat självstyrelsen. Skatteintäkterna försvagades under samma period som statliga reformer krävde ett ökat kommunalt ansvarstagande, som inte följde finansieringsprincipen. Samtidigt ökade behoven inom de obligatoriska verksamheterna.

Utskottet anser att det är viktigt att slå vakt om den kommunala självstyrelsen. Även subsidiaritetsprincipen är dessutom en viktig princip för såväl stöd som maktindelning. Självstyrelsen förutsätter emellertid en stabilare ekonomisk bas för den kommunala verksamheten.

Mot bakgrund av dessa principer och erfarenheter från besparingstider är det angeläget att stärka den kommunala självstyrelsen och förbättra planeringsförutsättningarna genom att på kort sikt öka de generella statsbidragen och på lång sikt öka den kommunala sektorns möjlighet till självfinansiering.

Detta motiverar ett resurstillskott under planperioden på 5 miljarder kronor och på längre sikt att kommunsektorn genom en skatteväxling får ta över fastighetsbeskattningen och omvandla den till en kommunal fastighetsavgift.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motion Fi50 (kd) yrkande 1 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *den kommunala sektorns självfinansiering*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi50 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Utjämningsystemet (mom. 5) (m)

1999/2000:FiU29
Reservationer

Gunnar Hökmark, Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt och Anna Åkerhielm
(alla m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Utgjämningsystemet* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet anser i likhet med vad som sägs i motion Fi49 (m) att en skrivelse om utvecklingen inom den kommunala sektorn bör innehålla en korrekt redogörelse för de tillväxtfientliga konsekvenser som följer av det nuvarande utjämningsystemets konstruktion. Konstruktionen leder till att om en kommun – oberoende av skattekraftens nivå – lyckas öka sin relativa skattekraft, t.ex. genom åtgärder som leder till lägre arbetslöshet eller höjd förvärvsfrekvens, förlorar den nästan hela ökningen (och ibland mer) till utjämningsystemet. Mellan taxeringsåren 1998 och 1999 var det 130 kommuner i landet som hade en sådan utveckling. Utskottet konstaterar att ca 30 kommuner ökade sin relativa skattekraft per innevånare med mer än en procentenhet mellan 1998 och 1999. Mellan 95 och 103 % av denna tillväxt konfiskerades av utjämningsystemet. Det visar sig också att det ofta är kommuner i glesbygd som har sviktande befolkningsunderlag och som samtidigt vidtar åtgärder för att stärka sin näringsstruktur som får höjd relativ skattekraft. Ett belysande exempel är Malå kommun i Lappland som det senaste året ökade sin relativa skattekraft näst mest av alla kommuner i Sverige men som – i likhet med andra kommuner som ökat sin skattekraft – inte får behålla denna ökning. Utskottet anser det mycket otillfredsställande med ett sådant tillväxtfientligt system som, om det får fortleva, torde få långsiktigt negativa verkningar, något som inte berörs i skrivelsen.

Finansutskottet anser mot denna bakgrund att regeringen i kommande skrivelser om utvecklingen inom kommunsektorn utförligt bör redovisa de tillväxtfientliga konsekvenserna av rådande utjämningsystem.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motion Fi49 (m) yrkande 3 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna Fi50 (kd) yrkande 2 och Fi51 (fp) yrkande 2 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *utjämningsystemet*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi49 yrkande 3 och med avslag på motionerna 1999/2000:Fi50 yrkande 2 och 1999/2000:Fi51 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Utjämningsystemet (mom. 5) (kd)

Mats Odell och Per Landgren (båda kd) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Utgjämningsystemet* bort ha följande lydelse:

Enligt finansutskottets mening bör en invånare i Sverige kunna få lika god sjukvård och kommunal service oavsett var hon eller han bor. Däremot hör rimliga skillnader i servicenivå, servicestandard, effektivitet och skattesats

till den kommunala självstyrelsen och skall således inte kompenseras genom det kommunala utjämningsystemet. Medborgarna skall i stället själva avgöra detta genom demokratiska val av partier som förordar olika lösningar eller genom den enskildes val av bostadsort. Systemet skall förena en utjämning med starka incitament för tillväxt och förnyelse. Det skall stödja och driva på en stark och solidarisk ekonomisk utveckling i hela landet. Utjämningsystemet måste dessutom vara tillgängligt, begripligt och demokratiskt förankrat hos alla kommuner och landsting. Det skall vara möjligt för kommuner och landsting att kunna parera t.ex. befolkningsförändringar genom att styra och förändra verksamhet och ekonomi utan att behöva överraskas av det ekonomiska utfallet i utjämningsystemet.

Finansutskottet ställer sig negativt till att inkomstutjämningen är inomkommunal och anser att den för med sig tillväxthämmande konsekvenser. Vidare är utskottet kritiskt mot kostnadsutjämnings bristande träffsäkerhet och att den, milt uttryckt, inte kan anses begriplig och demokratiskt förankrad bland medborgarna.

Vad finansutskottet nu anfört med anledning av motion Fi50 (kd) yrkande 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna Fi49 (m) yrkande 3 och Fi51 (fp) yrkande 2 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *utjämningsystemet*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi50 yrkande 2 och med avslag på motionerna 1999/2000:Fi49 yrkande 3 och 1999/2000:Fi51 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Utjämningsystemet (mom. 5) (fp)

Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Utvämningsystemet* bort ha följande lydelse:

Riksdagen har i bred enighet slagit fast att utjämningsystemet skall medverka till att kommuner och landsting skall ha likvärdiga ekonomiska förutsättningar att bedriva sin kärnverksamhet. Det har också slagits fast att kostnadsutjämnningen inte skall kompensera för skillnader i servicenivå, kvalitet, avgiftsättning och effektivitet. Utskottet anser att det nuvarande systemet har blivit alltför omfattande och komplicerat, och det kompenserar inte bara för strukturella opåverkbara skillnader vad avser kärnverksamheter. Liksom motionärerna anser utskottet att den långtgående inkomstutjämningen leder till negativa incitament för kommunerna.

Inför införandet av det nya utjämningsystemet krävde Folkpartiet att inkomstutjämningen skulle vara 90 % i stället för 95 % av medelskattekraften med perspektiv på en ännu lägre sats i framtiden. Finansutskottet kan i dag konstatera att skillnaderna mellan s.k. rika kommuner och andra kommuner har tilltagit och att det nuvarande utjämningsystemet inte på något sätt har lett till långsiktiga förbättringar för några kommuner eller landsting. Effekterna av systemets dåliga utformning fördunklar och försvårar medborgarens

relation till den lokala politiken. På grund av den förödande metodkritik som framförts mot det gällande systemet anser utskottet att det är dags att reformera den kommunala utjämningen. Utskottet förespråkar ett nytt system, där utjämningen grundas på strukturella faktorer för både kostnader och inkomster, vilket kan medföra att kommuner med högre skattekraft men också höga strukturella kostnader i större utsträckning kan klara dessa själva. Inriktningen för utjämningen kan då bli betydligt färre samt mer renodlade och strukturella faktorer.

Vad finansutskottet nu anfört med anledning av motion Fi51 (fp) yrkande 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna Fi49 (m) yrkande 3 och Fi50 (kd) yrkande 2 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *utjämningsystemet*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi51 yrkande 2 och med avslag på motionerna 1999/2000:Fi49 yrkande 3 och 1999/2000:Fi50 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Kommunala företag (mom. 6) (m, fp)

Gunnar Hökmark (m), Lennart Hedquist (m), Fredrik Reinfeldt (m), Anna Åkerhielm (m) och Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Kommunala företag* bort ha följande lydelse:

I den aktuella skrivelsen över kommunernas och landstingens utveckling finns ett avsnitt som belyser den kommunala koncernredovisningen. Enligt regeringen har antalet kommuner som sammanställer koncernredovisningar ökat snabbt, från 18 år 1998 till i princip samtliga 1999. De sista åren under 1990-talet har kunnat visa upp förbättrade resultat för de kommunala koncernerna, men detta är ändå fakta som är svåra att tolka, eftersom en stor del av de positiva siffrorna beror på stora positiva extraordinära poster.

När man studerar de tabeller som regeringen nu lägger fram kan man alltså inte dra tillräckligt tydliga slutsatser angående de kommunala bolagens bidrag till kommunernas ekonomi eller vilka eventuella belastningar de utgör för kommunerna. Kommunpolitiken bör dock inriktas på avveckling av de kommunala bolagen med undantag av en del av bostadsföretagen som under överskådlig tid av bostadssociala skäl bör behållas i vissa kommuner.

Det är enligt utskottets mening högst otillfredsställande att kommuner och landsting bedriver näringsverksamhet inom områden som inte kan anses ligga inom deras formella kompetens och naturliga verksamhetsområden. En konsekvens av denna utveckling är att konkurrensen mellan privata företag och kommunala företag som uppträder på samma marknad snedvrids till de privata företagens nackdel. En grund för denna snedvridning är att kommunernas och landstingens risktagande är lågt eller obefintligt till följd av möjligheten att balansera eventuella underskott i verksamheten med skattemedel. En verksamhet som i många fall erhåller kapitaltillskott från ägaren och garanteras täckning av förluster med kommunala medel kan, enligt utskottets

mening, inte förväntas vara effektiv. Det medför att kommunala medel riskerar att användas på ett för skattebetalarna otillfredsställande sätt.

Kommunala bolag skapar problem beträffande demokratin, ekonomin och konkurrensen gentemot privata företag. Utskottet vill särskilt fästa uppmärksamheten på att ett stort inslag av bolag i den kommunala verksamheten gör det svårare för kommunmedlemmarna att överblicka hela verksamheten, vilket är en klar nackdel från demokrati- och insynssynpunkt. Å andra sidan finns det under överskådlig tid bostadssociala skäl för att i vissa kommuner behålla åtminstone delar av de kommunala bostadsföretagen.

Finansutskottet anser mot denna bakgrund att kommunpolitiken bör inriktas på avveckling av de kommunala bolagen med undantag för vissa bostadsföretag.

Detta bör riksdagen med anledning av motion Fi51 (fp) yrkande 3 som sin mening ge regeringen till känna. Motion Fi13 (kd) yrkande 12 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *kommunala företag*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi51 yrkande 3 och med avslag på motion 1999/2000:Fi13 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Kommunala företag (mom. 6) (kd)

Mats Odell och Per Landgren (båda kd) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Kommunala företag* bort ha följande lydelse:

Det är enligt utskottets mening högst otillfredsställande att kommuner och landsting bedriver näringsverksamhet inom områden som inte kan anses ligga inom deras formella kompetens och naturliga verksamhetsområden. En konsekvens av denna utveckling är att konkurrensen mellan privata företag och kommunala företag som uppträder på samma marknad snedvrids till de privata företagens nackdel. En grund för denna snedvridning är att kommunernas och landstingens risktagande är lågt eller obefintligt till följd av möjligheten att balansera eventuella underskott i verksamheten med skattemedel. En verksamhet som i många fall erhåller kapitaltillskott från ägaren och garanteras täckning av förluster med kommunala medel kan, enligt utskottets mening, inte förväntas vara effektiv. Det medför att kommunala medel riskerar att användas på ett för skattebetalarna otillfredsställande sätt.

Kommunala bolag skapar problem beträffande demokratin, ekonomin och konkurrensen gentemot privata företag. Utskottet vill särskilt fästa uppmärksamheten på att ett stort inslag av bolag i den kommunala verksamheten gör det svårare för kommunmedlemmarna att överblicka hela verksamheten, vilket är en klar nackdel från demokrati- och insynssynpunkt.

Mot denna bakgrund anser utskottet att kommunala bolag i princip bör avvecklas på marknader där privata företag konkurrerar eller skulle kunna konkurrera.

Detta bör riksdagen med anledning av motion Fi13 (kd) yrkande 12 som sin mening ge regeringen till känna. Motion Fi51 (fp) yrkande 3 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *kommunala företag*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi13 yrkande 12 och med avslag på motion 1999/2000:Fi51 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. Hälso- och sjukvården (mom. 7) (m)

Gunnar Hökmark, Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt och Anna Åkerhielm (alla m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Hälso- och sjukvården* bort ha följande lydelse:

Det är enligt finansutskottets mening en fundamental rättighet i ett välfärdssamhälle att få vård av god kvalitet, när man behöver den. Patienten måste få en starkare ställning i den svenska sjukvården. Det får vederbörande först i den stund han eller hon styr resurserna och har möjlighet att aktivt välja god vård och välja bort dålig vård. Därför skall alla medborgare enligt utskottets mening omfattas av en obligatorisk hälsoförsäkring. Såväl länder med skattefinansierad sjukvård som länder med privatfinansierad sjukvård byter till obligatoriska försäkringar. Den obligatoriska hälsoförsäkringen, anser utskottet, skall omfatta alla, oavsett betalningsförmåga eller hälsotillstånd, och vara solidariskt finansierad. Med en allmän obligatorisk hälsoförsäkring kan de offentliga resurserna utnyttjas bättre, eftersom avvägningar mellan rehabilitering, vård, sjukskrivning och förtidspensionering kan göras i ett helhetsperspektiv och i ett sammanhang. Med överblick över hela vårdkedjan öppnas möjligheter att sträva mot en bättre hälsa och en bättre ekonomi genom förebyggande vård och bättre utvärdering av vårdinsatserna. Resurser frigörs till vård när kostnaderna för bl.a. sjukskrivningar minskas genom att köerna försvinner.

Att ersätta dagens föråldrade landstingsmonopol med en modern försäkringslösning tar dock tid. Utskottet vill därför omedelbart införa en nationell vårdgaranti som innebär att ingen skall behöva vänta längre än tre månader på operation eller behandling. Klarar inte det egna landstinget av att ge vård inom den tiden, skall man kunna få vården utförd hos ett annat landsting eller hos en privat vårdgivare. Med vårdgarantin synliggör man för landstingen — och för de enskilda sjukhusen — en del av de kostnader som köerna i vården för med sig. Genom att inte ta emot patienter går sjukhusen miste om pengar och uppmuntras att förändra verksamheten så att köer inte uppstår.

Utskottet anser att riksdagen med anledning av motion Fi49 (m) yrkande 4 bör ge regeringen detta till känna. Motionerna Fi50 (kd) yrkandena 6–10 och Fi51 (fp) yrkandena 4 och 5 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *hälso- och sjukvården*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi49 yrkande 4 och med avslag på motionerna 1999/2000:Fi50 yrkandena 6–10 och 1999/2000:Fi51 yrkandena 4 och 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

1999/2000:FiU29
Reservationer

11. Hälso- och sjukvården (mom. 7) (kd)

Mats Odell och Per Landgren (båda kd) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Hälso- och sjukvården* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet kan konstatera att den drastiska minskning av antalet vårdplatser som skett inte har blivit kompenserad genom en motsvarande utbyggnad av särskilda boenden, servicehus eller av hemtjänsten. Därför anser utskottet att inriktningen bör vara att under de närmaste tio åren skapa ca 20 000 nya vårdplatser. Dessa vårdplatser bör främst gälla de vårdformer där behoven av sjukvård och omvårdnad är störst, dvs. vård av svårt och långvarigt sjuka och äldre. Utskottet vill i nuläget ha en vårdgaranti. Därefter måste verksamheten dimensioneras och organiseras så att köer inte uppstår. Enligt utskottets uppfattning är personalbrist ett stort hot för vården. Personal slutar, och ny tillkommer inte. För få vårdplatser och för litet personal bidrar vidare till köbildningen och försämrar arbetsmiljön. Allt ingår i en negativ spiral. En möjlig utväg vid sidan av en resursförstärkning är, enligt utskottet, att öppna för en större mångfald med en solidarisk finansiering som grund. En ökad mångfald av vårdgivare ger patienterna större valmöjligheter och kan stimulera, utveckla och tillföra vården nya dimensioner. Utskottet anser att privata, kooperativa och ideellt drivna alternativ därför bör ges förutsättningar att utvecklas. Vidare anser utskottet att förändringsarbetet i primärvården för att utveckla insatserna inom hemsjukvården samt att öka läkartillgängligheten och kontinuiteten för patienterna går alltför långsamt. I en rapport som nyligen presenterats av Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet med anledning av ett samarbetsprojekt kallat Läkarmedverkan inom kommunal vård och omsorg föreslås att, utifrån de äldres behov och lokala förutsättningar, övergripande samverkansavtal och lokala överenskommelser skall kunna träffas mellan kommuner och landsting. Dessutom föreslås att samarbetet mellan sjukhusens läkare och primärvårdens läkare, särskilt inom geriatrik och psykiatri skall bli bättre organiserat. Utskottet anser det vara av största betydelse att sådana förändringar nu genomförs i hela landet. Av vårdens resursfördelning har en omfördelning skett till en starkt ökande andel vad beträffar läkemedel. För att få kontroll över den kraftiga kostnadsutvecklingen inom förmånssystemet för läkemedel har staten tillsatt en utredning. Enligt utskottets mening kan ett slutligt ställningstagande till överföringen av finansieringsansvaret för förmånssystemet för läkemedel från staten till landsting eller region inte ske förrän den sittande utredningen har redovisat resultatet av sitt arbete.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motion Fi50 (kd) yrkandena 6–10 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna Fi49 (m) yrkande 4 och Fi51 (fp) yrkandena 4 och 5 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *hälso- och sjukvården*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi50 yrkandena 6–10 och med avslag på motionerna 1999/2000:Fi49 yrkande 4 och 1999/2000:Fi51 yrkandena 4 och 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

12. Hälso- och sjukvården (mom. 7) (c, fp)

Lena Ek (c) och Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Hälso- och sjukvården* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet delar den uppfattning som förs fram i motion Fi51 (fp) att regeringens skrivelse inte speglar alla de svårigheter som patienter möter i vården, t.ex. den faktiska situationen för människor som tvingas leva med långa väntetider inför en behandling. Utskottets erfarenhet av vårdpolitik är att både patienter och vårdpersonal lever ett betydligt bättre liv när vårdgarantin ställer klara krav på korta tidsfrister. En vårdgaranti bör därför införas. Utskottet delar vidare motionärens inställning att det är märkligt att politikens mest aktuella fråga på området – relationen mellan vård och omsorg på entreprenad, i helt privat regi eller i offentlig regi – inte belyses i den ekonomiska och kvalitativa analysen i skrivelsen. Utskottet anser att en förnuftig och odogmatisk diskussion om denna viktiga fråga inte kan äga rum i avsaknad av sådana jämförelser och att en klar kartläggning av jämförande resultat är absolut nödvändig för den politiska dialogen partierna emellan.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motion Fi51 (fp) yrkandena 4 och 5 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna Fi49 (m) yrkande 4 och Fi50 (kd) yrkandena 6–10 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *hälso- och sjukvården*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi51 yrkandena 4 och 5 och med avslag på motionerna 1999/2000:Fi49 yrkande 4 och 1999/2000:Fi50 yrkandena 6–10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

13. Äldreomsorg (mom. 8) (m)

Gunnar Hökmark, Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt och Anna Åkerhielm (alla m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Äldreomsorg* bort ha följande lydelse:

Inkomst- och förmögenhetsrelaterade taxor inom äldreomsorgen är enligt finansutskottets mening både orimliga och orättvisa. Kommunala taxor bör

alltid bygga på en princip om likabehandling av kommunmedborgarna som innebär att samma avgift skall betalas för samma tjänst. Utskottet anser att kommunerna själva skall göra avvägningen mellan skatte- och avgiftsnivåer. Många kommuner har dessutom redan på frivillig väg infört avgiftstak. Utskottet anser dock att det saknas anledning att låta kommuner ta ut så höga avgifter att den som skall betala avgiften i praktiken blir bidragsberoende. Regeringen bör lägga fram ett förslag som syftar till att komma till rätta med problemet med alltför låga s.k. förbehållsbelopp, dvs. den minsta summa som man skall få ha kvar när avgift, hyra och skatt är betald. Utskottet anser vidare att finansieringen av äldreomsorgen i framtiden sannolikt måste bygga på en kombination av skattefinansiering och något slags individuellt utformad försäkring som ger de äldre stort inflytande. Regeringen bör skyndsamt tillsätta en utredning om äldreomsorgens framtida finansiering. Utskottet anser att en äldrepong, som tar hänsyn till de olika behov som finns, är ett alternativ som ger den enskilde rätt att lösa sitt omsorgsbehov efter egna önskemål.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motion Fi49 (m) yrkandena 5 och 6 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motion Fi50 (kd) yrkande 11 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *äldreomsorg*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi49 yrkandena 5 och 6 och med avslag på motion 1999/2000:Fi50 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

14. Äldreomsorg (mom. 8) (kd)

Mats Odell och Per Landgren (båda kd) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Äldreomsorg* bort ha följande lydelse:

Den fysiska och psykiska hälsan hos anhörigvårdare måste enligt utskottet förbättras och bevaras. Anhörigvårdarna måste ges en ökad trygghet och inte utnyttjas över sin förmåga. Enligt utskottets mening behövs det studier och forskning om vad hälsokontroller, hälsovård och andra stödåtgärder innebär för hälsotillståndet hos anhörigvårdare och för tryggheten i rollen. Det skapar förutsättningar för att, om man så vill, fortsätta vårda den anhörige hemma, vilket i sin tur får positiva ekonomiska effekter för samhället.

Utskottet anser att riksdagen med anledning av motion Fi50 (kd) yrkande 11 bör ge regeringen detta till känna. Motion Fi49 (m) yrkandena 5 och 6 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *äldreomsorg*
att riksdagen med anledning motion 1999/2000:Fi50 yrkande 11 och med avslag på motion 1999/2000:Fi49 yrkandena 5 och 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

15. Handikappomsorg (mom. 9) (m)

1999/2000:FiU29
Reservationer

Gunnar Hökmark, Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt och Anna Åkerhielm (alla m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Handikappomsorg* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet kan konstatera att det saknas valfrihet för den enskilde i kommunernas arbete med handikappade. Det delade ansvaret för stöd för insatser till funktionshindrade och arbetshandikappade medför att satsningarna inte alltid är samordnade. För många människor som är i behov av stöd leder splittringen dessutom till att man måste ha kontakt med många tjänstemän på många olika myndigheter: kommunen, försäkringskassan, arbetsförmedlingen och landstinget m.m. Utskottet anser det angeläget att målet med assistansersättningen, att underlätta för funktionshindrade att integreras i samhället, inte ställs mot andra behov i kommunernas budget. Det bästa sättet att uppnå detta är att det ekonomiska ansvaret för assistansersättningen återgår till staten liksom att rätten till personlig assistans under skoltid och vid vistelse på dagcentrum etc. återinförs. För att stimulera kommunerna att mer aktivt arbeta med de psykiskt handikappade föreslår utskottet också ett särskilt stimulansbidrag.

Utskottet anser att riksdagen med anledning av motion Fi49 (m) yrkande 7 bör ge regeringen detta till känna. Motion Fi50 (kd) yrkande 12 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *handikappomsorg*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi49 yrkande 7 och med avslag på motion 1999/2000:Fi50 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

16. Handikappomsorg (mom. 9) (kd)

Mats Odell och Per Landgren (båda kd) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Handikappomsorg* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet delar uppfattningen i motion Fi50 (kd) yrkande 12 att psykiskt funktionshindrade möts av bristande förståelse och därmed inte får möjligt stöd. Socialstyrelsen bör därför utfärda bedömningskriterier beträffande stöd för psykiskt funktionshindrade.

Utskottet anser att riksdagen med anledning av motion Fi50 (kd) yrkande 12 bör ge regeringen detta till känna. Motion Fi49 (m) yrkande 7 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *handikappomsorg*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi50 yrkande 12 och med avslag på motion 1999/2000:Fi49 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

17. Försörjningsstöd (mom. 10) (fp)

1999/2000:FiU29
Reservationer

Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Försörjningsstöd* bort ha följande lydelse:

De bidragsberoende grupper som under lång tid har stått utanför arbetslivet befinner sig alltjämt i denna situation trots den mycket goda utvecklingen av ekonomin och den minskande arbetslösheten i andra grupper. Utskottet anser att en reform eller åtminstone en rad justeringar i regelverket är nödvändiga så att bidragsberoende personer kan ta sig ut ur förnedrande passivitet och utanförskap. Folkpartiet förordar en bred socialförsäkringsreform, där såväl arbetslöshetsförsäkring som sjukförsäkring är allmänna, obligatoriska och försäkringsmässiga. De delar av försörjningsstöden som kan behöva finnas kvar i annan form bör staten och kommunerna dela kostnaden för. För att detta skall bli möjligt behöver ett bättre underlag kring socialbidragskostnaderna tas fram.

Utskottet anser att riksdagen med anledning av motion Fi51 (fp) yrkande 6 bör ge regeringen detta till känna.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *försörjningsstöd*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi51 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

18. Barnomsorgen (mom. 11) (kd)

Mats Odell och Per Landgren (båda kd) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Barnomsorgen* bort ha följande lydelse:

Utskottet förordar en breddad barnomsorgspolitik med förskola som bedrivs av olika huvudmän, familjedaghem, kooperativ samt en garanterad tillgång till öppen förskola där pedagogisk personal finns att tillgå. Den öppna förskolan bärs av en idé där förskollärare, föräldrar, dagbarnvårdare och andra vuxna som besöker den öppna förskolan är med och utformar verksamheten. Under de senaste åren har tyvärr var fjärde öppen förskola försvunnit och takten har ökat de senaste åren. Den öppna förskolan skall ges möjlighet att utvecklas.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motion Fi50 (kd) yrkande 14 bör riksdagen ge regeringen till känna. Motion Fi51 (fp) yrkande 7 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *barnomsorgen*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi50 yrkande 14 och med avslag på motion 1999/2000:Fi51 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

19. Barnomsorgen (mom. 11) (c, fp)

1999/2000:FiU29
Reservationer

Lena Ek (c) och Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Barnomsorgen* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet anser att det är positivt att en allmän förskola skall erbjudas alla barn från fyra års ålder. Pedagogiska mål i förskolan är viktiga och inte minst arbetet med barnens språkutveckling kan vara avgörande för barnens fortsatta skolgång. Det bör skrivas in i läroplanen för förskolan att pedagogiskt utbildad personal skall ha ansvaret för verksamheten i förskolan. Förskoleklassen som infördes år 1998 är enligt utskottet ett steg i rätt riktning. Nästa steg borde vara att göra grundskolan tioårig. En kartläggning bör göras av hur många barn som fortfarande inte erbjuds pedagogisk förskola.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motion Fi51 (fp) yrkande 7 bör riksdagen ge regeringen till känna. Motion Fi50 (kd) yrkande 14 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *barnomsorgen*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi51 yrkande 7 och med avslag på motion 1999/2000:Fi50 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

20. Skolan (mom. 12) (m)

Gunnar Hökmark, Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt och Anna Åkerhielm (alla m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Skolan* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet vill särskilt betona betydelsen av att det snarast inrättas ett fristående nationellt kvalitetsinstitut med uppgift att granska skolornas måluppfyllelse. Kvalitetsfrågorna måste få en mer framskjuten plats i den svenska skolan. Ett fristående institut skall ges i uppdrag att fokusera på och granska skolans kvalitet. Ett sådant institut kan enligt utskottets uppfattning öka utvärderingarnas trovärdighet och legitimitet i omvärldens ögon. Sveriges främsta skolforskare och företrädare för kvalitetsmätningar skall kunna engageras i institutets arbete. Internationella kontakter och samarbete över nationsgränserna skall vara en naturlig del av institutets arbetsuppgifter.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motion Fi49 (m) yrkande 8 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna Fi50 (kd) yrkandena 13, 15, 16 och 18–21 samt Fi51 (fp) yrkandena 8, 9 och 11 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *skolan*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi49 yrkande 8 och med avslag på motionerna 1999/2000:Fi50 yrkandena 13, 15, 16 och 18–21 samt 1999/2000:Fi51 yrkandena 8, 9 och 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Mats Odell och Per Landgren (båda kd) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Skolan* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet vill betona att skolan måste bli mer flexibel för att möta varje individs behov. Skolan måste överge sin statiska hållning som håller tillbaka eleverns och studerandes utveckling. Skolan måste omorganiseras utifrån elevernas behov av undervisning. Det är mycket viktigt att varje elev har en studieplan och att elevinflytandet blir en naturlig del av skolarbetet. Det är för utskottet mycket angeläget att den värdegrund som har sin utgångspunkt i den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism gäller för all barnomsorg och utbildning och tillämpas i praktisk handling. Det är skolans ansvar att arbeta för ett etiskt förhållningssätt där mobbning, främlingsfientlighet och rasism inte förekommer. Alla i skolan skall känna sig trygga och därför måste skolan reagera mot alla kränkningar av människovärdet.

Den praktiska kunskapen bör uppvärderas, bl.a. genom införande av lärlingsutbildning redan från första gymnasieåret. Ett nytt lärlingsprogram bör införas i gymnasieskolan. Kravet på direkt högskolebehörighet bör tas bort och det sista året på de yrkesinriktade programmen göras frivilligt och leda till högskolebehörighet. Alla skall ha samma rättigheter utifrån sina grundförutsättningar till en utbildning motsvarande treårig gymnasial utbildning. Gymnasiestudierna skall kunna genomföras på lika villkor t.o.m. 25 års ålder.

Elevens medbestämmande i skolan måste förbättras, lärarnas status höjas och rektor ges ökat ansvar. Utskottet anser att en satsning på lärarnas löner och utbildningsmöjligheter samt på skolans arbetsmiljö bör ingå i alla kommuners skolsatsning. Utskottet vill också betona att rektor måste ges ett tydligare eget ansvar för skolans verksamhet. Rektors befogenheter är i dag otillräckliga. Det är också viktigt att kontakter mellan forskare och skolans personal stimuleras. Kommuner och universitet och högskolor måste utveckla samarbetet mellan forskningen och den praktiska skolverkligheten.

Riksdagen bör med anledning av motion Fi50 (kd) yrkandena 13, 15, 16 och 18–21 ge regeringen till känna vad utskottet nu har anfört. Motionerna Fi49 (m) yrkande 8 och Fi51 (fp) yrkandena 8, 9 och 11 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *skolan*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi50 yrkandena 13, 15, 16 och 18–21 och med avslag på motionerna 1999/2000:Fi49 yrkande 8 och 1999/2000:Fi51 yrkandena 8, 9 och 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Skolan* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet kan konstatera att måluppfyllelsen i den svenska skolan är dålig. Ett problem i dag är att mål och betygskriterier inte är klart formulerade och tydliggjorda. Regeringen borde enligt utskottets uppfattning särskilt ha tagit upp frågor om utvärdering och måluppfyllelse i skrivelsen. Åtgärder måste vidtas för att förbättra den svenska skolan. Insatserna måste göras tidigt i grundskolan. Det räcker inte med nationella ämnesprov i årskurs 9. Obligatoriska ämnesprov borde införas redan i årskurs 3. Det är också för sent med betyg först i årskurs 8. Betyg måste införas tidigare, lämpligen i årskurs 6. Betygsskalan bör vara sexgradig. Skolan skall också vara skyldig att dokumentera utvecklingssamtalen skriftligt.

Enligt utskottets uppfattning är gymnasieskolans mål att alla elever skall uppnå högskolebehörighet orsak till många elevers misslyckanden. Det måste vara möjligt att fullfölja en yrkesinriktad utbildning utan att läsa samma kärnämneskurser som i de studieförberedande programmen. Lärlingsutbildning, där skola och företag delar på ansvaret, måste erbjudas fler elever. En studentexamen för högskolebehörighet måste införas liksom en lärlingsexamen och en yrkesexamen. Utskottet anser att det är den likformiga skolan, utformad för genomsnittseleven, som stjälpel elever med särskilda behov och kväver lusten att lära mer. Undervisningen måste bli mer individanpassad.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motion Fi51 (fp) yrkandena 8, 9 och 11 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna Fi49 (m) yrkande 8 och Fi50 (kd) yrkandena 13, 15, 16 och 18–21 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *skolan*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi51 yrkandena 8, 9 och 11 samt med avslag på motionerna 1999/2000:Fi49 yrkande 8 och 1999/2000:Fi50 yrkandena 13, 15, 16 och 18–21 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

23. Vuxenutbildningen (mom. 13) (m, kd)

Mats Odell (kd), Gunnar Hökmark (m), Lennart Hedquist (m), Fredrik Reinfeldt (m), Per Landgren (kd) och Anna Åkerhielm (m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Vuxenutbildningen* bort ha följande lydelse:

Enligt finansutskottets mening skall alla utifrån sina specifika behov, intressen och begåvningar erbjudas utbildning upp till treårig gymnasial nivå eller motsvarande.

Kommunen skall ha ansvar för vuxenutbildningen på grundskole- och gymnasienivå. Kommunerna skall ansvara för infrastrukturen och att alla ges

möjlighet till utbildning. I det kommunala uppdraget ligger också ansvaret för en samordning som säkerställer att det för eleverna finns ett utbud att välja bland, dvs. olika utförare av vuxenutbildning såsom fristående anordnare, folkhögskolor, kommunala skolor och friskolor. Kommunerna skall också verka för utbildningsanordnare med olika pedagogisk profil kan bedriva vuxenutbildning.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motion Fi50 (kd) yrkande 17 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motion Fi51 (fp) yrkande 10 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *vuxenutbildningen*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi50 yrkande 17 och med avslag på motion 1999/2000:Fi51 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

24. Integration (mom. 14) (m)

Gunnar Hökmark, Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt och Anna Åkerhielm (alla m) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Integration* bort ha följande lydelse:

Den segregation som präglar kanske framför allt storstäderna är allvarlig. Det handlar om en sammanfallande ekonomisk, social, demografisk och etnisk segregation. Det är en av reformpolitikens viktigaste uppgifter att bryta segregation och socialt utanförskap.

Utanförskapet skapar klyftor och konflikter i det svenska samhället. Utanförskapet berövar människor deras livschanser och möjligheter att förverkliga egna drömmar liksom deras förmåga att bidra till välstånd och välfärd. För att lösa problemen med segregation, maktlöshet och utanförskap är det enligt utskottets mening nödvändigt att dels bryta bidragsberoendet, dels skapa mer konkurrens, öppenhet och flexibilitet i samhällsekonomin, dels skapa förutsättningar för trygga liv i miljöer utan brottslighet och med fungerande sociala nätverk.

En viktig del i kampen mot segregationen är en politik för företagande och nya jobb liksom en modernisering av den svenska arbetsmarknaden. Det måste alltid löna sig att arbeta. Skattesystemet får inte vara så utformat att det skapar s.k. ”fattigdomsfällor”.

Arbetsmarknadspolitiken skall präglas av en flexibilitet och en inriktning mot utbildning som gör den enskilde rustad för den moderna arbetsmarknaden. Kravet på att ta ett arbete som erbjuds skall vara tydligt och konsekvent. När det gäller utformningen av grundvillkoren för rätt till ersättning enligt 9 § lagen om arbetslöshetsersättning anser utskottet att det direkt av lagtexten bör framgå att den arbetslöse skall *anstränga sig* för att finna ett lämpligt arbete. Vidare bör en försöksverksamhet med ett erbjudande av arbete inom en mycket kort tid prövas i de kommuner som är särskilt präglade av den sociala segregationen.

Språket är avgörande och är enligt utskottets mening en av hörnstenarna för samhällsaktivitet och sociala relationer. I stället för dagens svenskundervisning för invandrare (sfi) bör ett checksystem införas. Genom ett sådant system ges individen makt och möjlighet att, utifrån sina egna behov, hitta en utbildning som passar.

Utskottet anser att Sverige bättre måste ta till vara kunskaper och utbildning som invandrade personer har med sig. Det är också utskottets uppfattning att nya vägar måste prövas. Till exempel bör nätverk av s.k. multikulturella högteknologiska inkubatorer som har givit goda resultat utomlands prövas.

Valfriheten måste öka i kombination med en resursöverföring direkt riktad mot utsatta grupper genom en individuell kompetensutvecklingspeng. På så vis kan individen själv efterfråga de tjänster som han eller hon anser sig behöva.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motionerna Fi12 (m) yrkande 20 och Fi49 (m) yrkande 9 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motion Fi15 (fp) yrkande 27 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *integration*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Fi12 yrkande 20 och 1999/2000:Fi49 yrkande 9 samt med avslag på motion 1999/2000:Fi15 yrkande 27 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

25. Integration (mom. 14) (c, fp)

Lena Ek (c) och Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Integration* bort ha följande lydelse:

Segregation och utanförskap gräver djupa diken mellan människor i vårt samhälle. Detta gäller i alltför hög grad människor med invandrarbakgrund. I våra utsatta "betongförorter" är arbetslösheten hög, fattigdomen stor och de sociala problemen många. Denna utveckling måste – och kan – vändas. Förändringen kan bara komma från människor själva, genom att makten över vardagen erövras. Lokal utveckling kan aldrig kommenderas eller planeras uppifrån. Aldrig så välmenande projekt initierade från Rosenbad och kommunalhus kommer inte att lyckas.

Grundbulten för integration är makten över vardagen genom jobb och egen försörjning. För att nå dit krävs i grunden en förändrad politik för jobb och företagande. Utbildning är avgörande. De som mest behöver skolan skall också ha den bästa utbildningen. Regeringens politik när det gäller företagandets villkor och arbetsmarknaden är i dessa avseenden inte tillräcklig. De förändringar som krävs är i grunden generella, men kan ha störst betydelse för dem som står längst ifrån dagens arbetsmarknad. En utbildningspolitik som sätter eleverna och deras kunskaper i centrum är bland det viktigaste för att skapa jämlika livsvillkor för barn och ungdomar oavsett social bakgrund.

Vad utskottet nu anfört med anledning av Fi15 (fp) yrkande 27 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna Fi12 (m) yrkande 20 och Fi49 (m) yrkande 9 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *integration*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi15 yrkande 27 och med avslag på motionerna 1999/2000:Fi12 yrkande 20 och 1999/2000:Fi49 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

26. Fysisk miljö (mom. 15) (kd)

Mats Odell och Per Landgren (båda kd) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Fysisk miljö* bort ha följande lydelse:

Enligt finansutskottets uppfattning har kommunerna en unik ställning som samhällsbyggare eftersom de genom plan- och bygglagen har suverän beslutanderätt vad gäller planering och användning av mark och vattenområden. Denna beslutanderätt anser utskottet ligger på rätt nivå och vill även fortsättningsvis värna om den. Som samhällsbyggare har kommunen även ett särskilt ansvar för barns och ungdomars fysiska uppväxtmiljö. Det är av största vikt att kommunerna i praktiken tar det ansvar som vilar på dem.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motion Fi50 (kd) yrkande 22 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *fysisk miljö*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Fi50 yrkande 22 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

27. Bostadsförsörjning m.m. (mom. 16) (m, kd, c, fp)

Mats Odell (kd), Gunnar Hökmark (m), Lennart Hedquist (m), Fredrik Reinfeldt (m), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Lena Ek (c) och Karin Pilsäter (fp) anser

dels att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Bostadsförsörjning m.m.* bort ha följande lydelse:

De flesta kommuner driver bostadsbolag. Samtidigt finns det delade meningar om kommuner skall äga eller sälja sina fastigheter. Utskottet anser att den demokratiskt uttryckta folkviljan i kommunerna måste respekteras. Det är inte en statlig uppgift att fatta beslut om handhavandet av de kommunalt ägda bostadsföretagen. Sådana ställningstaganden måste göras i kommunerna, mot bakgrund av förhållandena i det enskilda fallet och på det sätt den demokratiskt valda kommunfullmäktige liksom majoriteten i företagets styrelse finner lämpligt. Att dessa förhållanden respekteras är viktigt inte minst mot bakgrund av att ägande av bostadsföretag är förknippat med ett stort ekonomiskt risktagande. Den nu gällande regleringen kan medföra att

kommuner som hamnat i ekonomiska svårigheter, eller riskerar att göra det, hindras från att vidta nödvändiga åtgärder. Det kan också innebära att kommuner, som önskar sälja en del av sitt bostadsinnehav för att kunna genomföra nödvändiga satsningar på kommunala kärnuppgifter som skola och äldreomsorg, hindras att göra en sådan omfördelning. För de kommuner som ändå avhänder sig hela bostadsföretaget kan effekterna av minskade statsbidrag bli förödande för den kommunala ekonomin.

Det finns således olika skäl till att en kommun önskar sälja delar av det kommunala bostadsinnehavet. I vissa kommuner handlar det om att skaffa kapital för att stärka beståndets långsiktiga livskraft och förbättra boendemiljön. I andra kommuner kan det handla om en medveten strävan mot ökad mångfald på bostadsmarknaden genom exempelvis en ombildning till bostadsrätter. Varje kommun har en bostadsmarknad som i något avseende är unik. Kommunerna har också i övrigt skilda förutsättningar och behov. Lagstiftningen får mycket olika resultat beroende på förhållandena i den enskilda kommunen. Ett generellt sanktionssystem för att styra beslutsfattandet i kommunerna är således ett mycket trubbigt och godtyckligt instrument. Det nuvarande sanktionssystemet bör avskaffas.

Kommunerna har dock ett ansvar för bostadsförsörjningen. Detta ansvar måste sträcka sig längre än till bostadsförsörjning för äldre och personer med funktionshinder. Stor brist på studentbostäder råder på högskolorna. Regeringens skrivelse om utvecklingen inom kommunsektorn behandlar i princip endast bostadsområden som berörs av frågan om bostadsåtaganden och bostadsdelegationens arbete. Sammanlagt 45 kommuner har brist på bostäder, jämfört med 32 för ett år sedan. Ett stort antal kommuner anser sig dock ha problem med bostadsöverskott. Bostäder måste finnas där folk vill bo och t.ex. kommunernas planering är här av stor betydelse.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motionerna Fi15 (fp) yrkande 24 samt Fi50 (kd) yrkandena 4 och 5 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *bostadsförsörjning m.m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Fi15 yrkande 24 och 1999/2000:Fi50 yrkandena 4 och 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Särskilt yttrande

1999/2000:FiU29
Särskilt yttrande

Barnomsorgen och skolan (mom. 11 och 12) (m)

Gunnar Hökmark, Lennart Hedquist, Fredrik Reinfeldt och Anna Åkerhielm (alla m) anför:

Vi vill i samband med behandlingen av regeringens skrivelse om utvecklingen inom den kommunala sektorn hänvisa till att Moderata samlingspartiet under innevarande riksmöte har lämnat flera motioner med olika förslag till förbättringar av verksamheten inom barnomsorgen och skolan. Vi hänvisar således till dessa förslag samt till de reservationer och särskilda yttranden som vi har lämnat i samband med behandlingen av förslagen (bet. 1999/2000:UbU1, 1999/2000:UbU5, 1999/2000:UbU6, 1999/2000:UbU10 och 1999/2000: UbU15).

Utvecklingen inom den kommunala sektorn

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 4 maj 2000 beslutat bereda bl.a. socialutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 1999/2000:102 om utvecklingen inom den kommunala sektorn jämte de motioner som har väckts med anledning av skrivelsen och som berör utskottets beredningsområde.

Socialutskottet begränsar yttrandet till avsnitt 3 Hälso- och sjukvård, 4.1 Äldreomsorg, 4.2 Handikappomsorg och 4.3 Individ- och familjeomsorg i skrivelsen samt motionerna Fi49 (m) yrkandena 4–7, Fi50 (kd) yrkandena 6–12 och Fi51 (fp) yrkandena 4–6.

I skrivelsen lämnar regeringen en översiktlig redovisning av hur ekonomin och verksamheten i kommuner och landsting har utvecklats de senaste åren. Redovisningen av den kommunala verksamheten avser i huvudsak förhållandena t.o.m. verksamhetsåret 1998. Det går att utläsa vissa effekter av de ökade statsbidragen åren 1997 och 1998. Positiva effekter av statsbidragshöjningen på såväl ekonomin som sysselsättningen kan därvid noteras, enligt skrivelsen.

Hälso- och sjukvård

I *regeringens skrivelse* konstateras i de sammanfattande slutsatserna avseende avsnitt 3 *Hälso- och sjukvård* följande. Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Tillståndet i den svenska hälso- sjukvården är generellt sett bra. Sverige hör till de främsta länderna i världen när det gäller hälsotillstånd och sociala förhållanden. Medellivslängden ökar stadigt för både män och kvinnor. I dag lever män i genomsnitt 76,9 år och kvinnor 81,9 år. Trots detta finns det bestående skillnader i ohälsa, bl.a. mellan kvinnor och män och mellan storstäder och landsbygd.

Den utveckling som skett under 1990-talet inom hälso- och sjukvården har ställt krav på omfördelningar av resurser, omorganisation och anpassning till förändrade villkor. Förändringarna har i vissa fall lett till att brister i vården uppmärksammas. Utvärderingar har visat att landstingen inte har levt upp till sitt hälso- och sjukvårdsansvar i vården om äldre, och i de särskilda boendeformerna saknas alltfjänt en organiserad och systematisk läkarmedverkan.

Erfarenheterna av psykiatrireformen 1995 visar på såväl positiva som negativa effekter. Vid sidan om detta har antalet personer som förtidspensioneras på grund av psykiska besvär ökat under 1990-talet. Inom psykiatrin råder brist på specialister samt differentierade vårdresurser.

Nationella kvalitetsregister utgör ett viktigt instrument för att säkra kvaliteten inom hälso- och sjukvården. Trots att de flesta av dessa register fortfarande är under utveckling börjar vissa resultat bli tillgängliga, t.ex. för att belysa regionala variationer med avseende på behandlingsmetoder, vårdutnyttjande etc.

Uppgifter avseende anmälningar till hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd visar att antalet ärenden som lett till påföljder under 1990-talet varit i stort sett oförändrade, trots att antalet anmälningar fördubblats under samma period.

Antalet läkarbesök 1998 ökade med ca 4 % jämfört med 1997. Även kostnaderna ökade med ca 4 % i fasta priser mellan dessa två år. Den offentliga konsumtionen av hälso- och sjukvård har i stort varit oförändrad under 1990-talet. Däremot har den privata konsumtionen av läkemedel, sjukvårdsartiklar och patientavgifter, liksom den statliga konsumtionen av läkemedel, privata läkare och tandläkare, ökat.

Orsakerna till de fortsatt stora kostnadsökningarna för läkemedel är flera, bl.a. att ett stort antal nya, och allt dyrare läkemedel introduceras kontinuerligt. Under det senaste året har dessutom introduktionen av läkemedel som mer syftar till att höja patienternas livskvalitet än att direkt lindra eller bota sjukdom bidragit ytterligare till kostnadsökningarna, anfördes det i skrivelsen.

I *motion Fi49 av Gunnar Hökmark m.fl. (m)* begärs tillkännagivande till regeringen av vad i motionen anförts om kötiderna i sjukvården och behovet av en obligatorisk hälsoförsäkring och vårdgaranti (*yrkande 4*). Motionärerna anför att alla medborgare, oavsett betalningsförmåga eller hälsotillstånd, skall omfattas av en obligatorisk hälsoförsäkring.

Motionärerna anför vidare att det, i avvaktan på att det föråldrade landstingsmonopolet ersätts med en modern försäkringslösning, omedelbart bör införas en nationell vårdgaranti som innebär att ingen skall behöva vänta längre än tre månader på operation eller behandling.

I *motion Fi50 av Per Landgren m.fl. (kd)* yrkas ett tillkännagivande till regeringen av vad som anförts i motionen om inriktning att tillskapa 20 000 vårdplatser under de närmaste tio åren (*yrkande 6*). Motionärerna anför att den drastiska minskningen av antalet vårdplatser som skett inte har blivit kompenserad genom en motsvarande utbyggnad av särskilda boenden, servicehus eller av hemtjänsten. Därför bör inriktningen vara att under de närmaste tio åren skapa ca 20 000 nya vårdplatser. Dessa vårdplatser bör främst gälla de vårdformer där behoven av sjukvård och omvårdnad är störst, dvs. vård av svårt och långvarigt sjuka och äldre.

I *yrkande 7* begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförts om en vårdgaranti. Motionärerna anför att de vill ha en vårdgaranti. Enda alternativet till vårdgarantin är att arbeta bort köerna. Därefter måste verksamheten dimensioneras och organiseras så att köer inte uppstår, anfördes det.

I *yrkande 8* begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförts om ökad mångfald av vårdgivare inom sjukvård och omsorg. Motionärerna pekar på att en möjlig väg att bryta den negativa spiral som värden befinner sig i kan vara att öppna för en större mångfald med en solidarisk finansiering som grund.

I *yrkande 9* begärs ett tillkännagivande av vad i motionen anförts om statlig kostnadskontroll inför överföringen av finansieringsansvaret för förmånssystemet för läkemedel från staten till landsting/region. Motionärerna anför att ett slutligt ställningstagande till överföringen av finansieringsansvaret från staten till landsting/region inte kan ske förrän den utredning som staten tillsatt har redovisat sina resultat.

I *yrkande 10* begärs ett tillkännagivande av vad i motionen anförts om läkare i hemsjukvården. Motionärerna uppger att förändringsarbetet i primärvården för att utveckla insatserna inom hemsjukvården, öka läkartillgängligheten och kontinuiteten för patienterna går alltför långsamt.

I *motion Fi51 av Karin Pilsäter m.fl. (fp)* begärs tillkännagivande till regeringen om vad som i motionen anförts om vårdgaranti (*yrkande 4*). Motionärerna anför att regeringens skrivelse inte speglar alla de svårigheter som patienter möter i vården, t.ex. den faktiska situationen för människor som tvingas leva med långa väntetider inför en behandling. Den erfarenhet motionärerna har av vårdpolitik är att både patienter och vårdpersonal lever ett betydligt bättre liv när vårdgarantin ställer krav på korta tidsfrister. En vårdgaranti bör därför införas.

I *yrkande 5* begärs ett tillkännagivande till regeringen av vad i motionen anförts om konkurrensutsättning av offentlig verksamhet. Motionärerna pekar på att en redovisning av relationen mellan vård och omsorg på entreprenad, i helt privat regi eller i offentlig regi, inte speglas i den ekonomiska och kvalitativa analysen i skrivelsen. En sådan jämförelse är absolut nödvändig för den politiska dialogen partierna emellan, anför det.

Socialutskottets bedömning

Motionsyrkanden om obligatorisk hälsoförsäkring, vårdgaranti, mångfald av vårdgivare, nya vårdplatser och konkurrensutsättning av offentlig verksamhet har nyligen behandlats och avstyrkts i betänkande 1999/2000:SoU9 Hälso- och sjukvårdsfrågor m.m. (s. 17–41). Socialutskottet har inte ändrat inställning i dessa frågor och anser därför att motionerna Fi49 (m) yrkande 4, Fi50 (kd) yrkandena 6–8 och Fi51 (fp) yrkandena 4 och 5 bör avstyrkas.

Motionsyrkanden beträffande läkartillgängligheten m.m. inom hemsjukvården har nyligen behandlats och avstyrkts i betänkande 1999/2000:SoU8 Äldrepolitik (s. 22–30). Socialutskottet har inte heller ändrat inställning i dessa frågor varför det föreslås att motion Fi50 (kd) yrkande 10 avstyrks.

Motionsyrkanden rörande bl.a. högkostnadsskyddet vid köp av läkemedel har nyligen behandlats och avstyrkts i betänkande 1999/2000:SoU9 (s. 43–46). I 2000 års ekonomiska vårproposition, 1999/2000:100 s. 177, anför vidare bl.a. att en överenskommelse med Landstingsförbundet om att landstingen skall ta över kostnadsansvaret för läkemedlen träffades 1997.

Under åren 1998 till 2000 har ett särskilt statsbidrag utgått till landstingen för läkemedelskostnaderna. Enligt den nämnda överenskommelsen skall en ny modell för statens ersättning till landstingen för läkemedelskostnader utformas under 2000. För närvarande pågår överläggningar med Landsningsförbundet. Avsikten är att det nya systemet skall börja gälla från 2001. En särskild utredare tillkallades vidare i juni 1999 med uppgift att göra en översyn av den nuvarande läkemedelsförmånen. Utredaren skall lämna en slutlig redogörelse av uppdraget senast den 30 september 2000. Mot bakgrund av det anförda och då utskottet inte ändrat inställning i frågan om reglerna om högkostnadsskydd för läkemedel bör vad som anförts i motion Fi50 (kd) yrkande 9 inte föranleda något initiativ från riksdagens sida. Socialutskottet anser att finansutskottet bör avstyrka bifall till motionsyrkandet.

Äldreomsorg

I *regeringens skrivelse* konstateras i de sammanfattande slutsatserna avseende avsnitt 4.1 *Äldreomsorg* följande. Även år 1999 uppvisar kommunernas vård av och omsorg om äldre en motsägelsefull bild. Det bedrivs mycket bra äldreomsorg i många kommuner och många äldre som är i behov av vård och omsorg erhåller sådan med god kvalitet. Samtidigt finns det rapporter som visar att äldre inte har tillgång till den service, vård och omsorg som de behöver och att det finns brister i kvaliteten i olika avseenden. I allmänhet är kommunerna mycket medvetna om bristerna i äldreomsorgen och många arbetar aktivt med att förbättra situationen.

Statistiken för år 1998 visar att andelen äldre totalt som erhåller hjälp i ordinarie och i särskilt boende fortsätter att minska. Insatserna koncentreras till de allra äldsta och de med mest behov av vård och omsorg.

Förändringarna av hemtjänsten har inneburit att äldres behov av service i större utsträckning tillgodoses antingen genom anhöriga eller köp på den privata marknaden. Äldre med en bättre ekonomisk situation köper tjänsterna av privata företag, medan äldre med små ekonomiska resurser får hjälp av anhöriga. Det är de äldre kvinnorna samt döttrarna och svärdöttrarna som i högre utsträckning än de äldre männen och sönerna kompenserar bortfallet av insatser för make/maka eller (svär)förälder.

Många kommuner har kommit i gång med att systematiskt utveckla och säkra kvaliteten inom äldreomsorgen.

Boendestandarden inom det särskilda boendet fortsätter att förbättras. Variationen mellan kommunerna avseende boendestandarden i det särskilda boendet är dock stor.

Avgifterna inom vård och omsorg av äldre följer inte lagstiftningens krav i majoriteten av landets kommuner. Det gäller dels kommunernas skyldighet att garantera den enskilde ett förbehållsbelopp, dels kommunernas skyldighet att bevaka att make/maka inte får en oskäligt försämrad situation när den andre parten t.ex. flyttar till ett särskilt boende. Kostnaden för äldreomsorgen uppgick år 1998 till ca 60 miljarder kronor, anförts det i skrivelsen.

I *motion Fi49 av Gunnar Hökmark m.fl. (m)* begärs ett tillkännagivande till regeringen av vad i motionen anförts om avgiftsättningen inom äldreomsor-

gen (*yrkande 5*). Motionärerna anför att inkomst- och förmögensrelaterade taxor inom äldreomsorgen är både orimliga och orättvisa. Kommunala taxor bör i stället alltid bygga på en princip om likabehandling av kommunmedborgarna. Detta innebär att samma avgift skall betalas för samma tjänst.

Motionärerna anför vidare att det måste vara upp till kommunerna att själva göra avvägningen mellan skatte- och avgiftsnivåer. Det saknas dock anledning att låta kommuner ta ut så höga avgifter att den som skall betala avgiften i praktiken blir bidragsberoende. Regeringen bör lägga fram ett förslag som syftar till att komma till rätta med problemet att det lokalt fastställda s.k. förbehållsbeloppet, dvs. den minsta summa som man skall få ha kvar när avgift, hyra och skatt är betald, fastställs till olika belopp i olika kommuner.

I *yrkande 6* begärs ett tillkännagivande till regeringen om vad i motionen anförts om en utredning om äldreomsorgens framtida finansiering. Motionärerna anför att finansieringen av äldreomsorgen i framtiden sannolikt måste bygga på en kombination av skattefinansiering och något slags individuellt utformad försäkring som ger de äldre stort inflytande. Regeringen bör skyndsamt tillsätta en utredning om äldreomsorgens framtida finansiering. En äldrepeng, som tar hänsyn till de olika behov som finns, är enligt motionärerna ett alternativ som ger den enskilde rätt att lösa sitt omsorgsbehov efter egna önskemål.

I *motion Fi50 av Per Landgren m.fl. (kd)* yrkas att regeringen skall ges till känna vad i motionen anförts om anhörigvård (*yrkande 11*). Motionärerna anför att det behövs studier och forskning om vad hälsokontroller, hälsovård och andra stödåtgärder innebär för hälsotillståndet hos anhörigvårdare och för tryggheten i rollen.

Socialutskottets bedömning

Motionsyrkanden gällande den framtida finansieringen av äldreomsorgen, anhörigvård samt avgiftssättning inom äldreomsorgen har nyligen behandlats och avstyrkts i betänkande 1999/2000:SoU8 Äldrepolitik, (s. 11–22 och 32–35). Socialutskottet har inte ändrat inställning i dessa frågor och anser därför att finansutskottet bör avstyrka motionerna Fi49 (m) yrkandena 5 och 6 samt Fi50 (kd) yrkande 11.

Handikappomsorg

Regeringen sammanfattar i *skrivelsen* vidare sina slutsatser vad gäller *handikappomsorg* i avsnitt 4.2 och anför följande. År 1998 hade en tredjedel av landets kommuner en dokumenterad policy för hela eller delar av handikappomsorgen, varav två tredjedelar var politiskt förankrade. Vidare redovisar Socialstyrelsen att ungefär hälften av landets 21 länsstyrelser ser en positiv utveckling när det gäller kommunernas ambitioner att erbjuda människor med olika typer av funktionshinder bra levnadsvillkor. En bra överensstämmelse kan observeras med målsättningen att den enskilde skall ha möjlighet att bo kvar hemma med stöd.

Länsstyrelsernas rapporter talar dock samtidigt fortfarande om allvarliga brister i omvårdnaden av personer med funktionshinder, handläggning samt resursbrist och brister i barnperspektivet i utredningar som ligger till grund för beslut om olika insatser. Familjerna med funktionshindrade barn tvingas bära allt tyngre bördor.

Det är fortfarande oklart hur många personer som totalt erhåller insatser enligt SoL, LSS eller LASS på grund av dubbelrapporteringar i statistiken men omkring 70 000 personer kan antas erhålla något stöd på grund av sitt funktionshinder – att jämföras med ca 95 000 beslut enligt aktuella lagar och huvudmän.

En viss omfördelning kan observeras från en del mera kostsamma insatser enligt LSS som t.ex. personlig assistans och boende för barn till mindre kostsamma insatser som ledsagarservice, avlösarservice, korttidsvistelse samt kontaktperson. De kostsamma insatser som fortfarande ökar är boende för vuxna och daglig verksamhet. Den senare efterfrågas speciellt av personer med psykiska funktionshinder.

De samlade offentliga utgifterna för funktionshindrade har i stort sett varit oförändrade efter 1995 trots att antalet insatser ökat. Omfördelningen från kostsamma till mindre kostsamma LSS-insatser samt personalminskningar i särskilda boenden kan vara förklaringar till detta.

Avgifterna för insatser enligt SoL och LSS är fortfarande endast i några få procent av kommunerna anpassade till yngre funktionshindrades särskilda ekonomiska situation. Enligt skrivelsen fanns i de flesta kommunerna 1999 fortfarande inte högre förbehållsbelopp för yngre funktionshindrade.

I motion Fi49 av Gunnar Hökmark m.fl. (m) begärs ett tillkännagivande till regeringen av vad i motionen anförts om handikappomsorgen (yrkande 7). Motionärerna anför att valfrihet saknas när det gäller kommunernas arbete med funktionshindrade. Det delade ansvaret för stöd för insatser till funktionshindrade och arbetshandikappade medför att satsningarna inte alltid är samordnade. För många människor som är i behov av stöd leder splittringen dessutom till att man måste ha kontakt med många tjänstemän på många olika myndigheter: kommunen, försäkringskassan, arbetsförmedlingen och landstinget m.m. Motionärerna anför att det i och för sig är angeläget att målet med assistansersättningen – att underlätta för funktionshindrade att integreras i samhället – inte ställs mot andra behov i kommunernas budget. Det bästa sättet att uppnå detta är emellertid att det ekonomiska ansvaret för assistansersättningen återgår till staten.

I motion Fi50 av Per Landgren m.fl. (kd) yrkas ett tillkännagivande till regeringen om vad i motionen anförts om stöd vid psykiskt funktionshinder (yrkande 12). Motionärerna anför att psykiskt funktionshindrade har mötts av bristande förståelse och därmed inte kunnat få möjligt stöd. Socialstyrelsen bör utfärda bedömningskriterier beträffande stöd för psykiskt funktionshindrade, anför det.

Socialutskottets bedömning

Motionsyrkanden liknande de nu aktuella rörande funktionshindrade har senast behandlats och avstyrkts i betänkande 1998/99:SoU11 Handikappoli-

tik m.m. (bl.a. s. 6–12). Utskottet har inte ändrat inställning i dessa frågor. Socialutskottet bereder för närvarande proposition 1999/2000:79 Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken, jämte ca 160 motionsyrkanden, däribland yrkanden liknande dem som väckts i anledning av skrivelsen. Utskottet återkommer därför mycket snart med ställningstaganden till ett brett spektrum av frågor inom handikappområdet. Denna behandling bör inte föregripas. Socialutskottet anser att finansutskottet bör avstyrka bifall till motionerna Fi49 (m) yrkande 7 och Fi50 (kd) yrkande 12.

Försörjningsstöd

I *regeringens skrivelse* konstateras i de sammanfattande slutsatserna avseende avsnitt 4.3.1 *Försörjningsstöd* följande. Kostnaderna för socialbidrag minskade under 1998 och 1999. Förändringarna under de senaste två åren avspeglar främst det minskade flyktingmottagandet samt ett förbättrat arbetsmarknadsläge. Antalet långvariga socialbidragstagare sjönk under 1998 men ligger dock kvar på en mycket hög nivå. Under 1997 levde 120 000 barn i familjer med långvarigt socialbidrag.

I *motion Fi51 av Karin Pilsäter m.fl. (fp)* begärs att regeringen skall ges till känna vad i motionen anförts om socialbidragsberoendet (*yrkande 6*). Motionärerna anför att en reform eller åtminstone en justering av regelverket är nödvändig så att bidragsberoende personer kan ta sig ut ur förnedrande passivitet och utanförskap.

Socialutskottets bedömning

Motionsyrkanden beträffande långvarigt socialbidragsberoende har tidigare i vår behandlats och avstyrkts i betänkande 1999/2000:SoU6 Socialtjänstfrågor (s. 5–9). Socialutskottet har inte ändrat inställning i dessa frågor och anser att finansutskottet bör avstyrka motion Fi51 (fp) yrkande 6.

Stockholm den 11 maj 2000

På socialutskottets vägnar

Ingrid Burman

I beslutet har deltagit: Ingrid Burman (v), Chris Heister (m), Susanne Eberstein (s), Chatrine Pålsson (kd), Leif Carlson (m), Hans Karlsson (s), Hans Hjortzberg-Nordlund (m), Conny Öhman (s), Elisebeht Markström (s), Rolf Olsson (v), Lars Gustafsson (kd), Cristina Husmark Pehrsson (m), Thomas Julin (mp), Kenneth Johansson (c), Kerstin Heinemann (fp), Tullia von Sydow (s) och Kent Härstedt (s).

1. Hälso- och sjukvård

Chris Heister, Leif Carlsson, Hans Hjortzberg-Nordlund och Cristina Husmark Pehrsson (alla m) anser att utskottets bedömning under rubriken Hälso- och sjukvård bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det är en fundamental rättighet i ett välfärdssamhälle att få vård av god kvalitet, när man behöver den. Patienten måste vidare få en starkare ställning i sjukvården. Det får vederbörande först i den stund han eller hon styr resurserna och har möjlighet att aktivt välja god vård och välja bort dålig vård. Därför skall alla medborgare enligt utskottets mening omfattas av en obligatorisk hälsoförsäkring. Såväl länder med skattefinansierad sjukvård som länder med privatfinansierad sjukvård byter till obligatoriska försäkringar. Den obligatoriska hälsoförsäkringen, anser utskottet, skall omfatta alla, oavsett betalningsförmåga eller hälsotillstånd, och vara solidariskt finansierad. Med en allmän obligatorisk hälsoförsäkring kan de offentliga resurserna utnyttjas bättre, eftersom avvägningar mellan rehabilitering, vård, sjukskrivning och förtidspensionering kan göras i ett helhetsperspektiv och i ett sammanhang. Med överblick över hela vårdkedjan öppnas möjligheter att sträva mot en bättre hälsa och en bättre ekonomi genom förebyggande vård och bättre utvärdering av vårdinsatserna. Resurser frigörs till vård när kostnaderna för bl.a. sjukskrivningar minskas genom att köerna försvinner.

Att ersätta dagens föråldrade landstingsmonopol med en modern försäkringslösning tar dock tid. Utskottet vill därför omedelbart införa en nationell vårdgaranti som innebär att ingen skall behöva vänta längre än tre månader på operation eller behandling. Klarar inte det egna landstinget av att ge vård inom den tiden, skall man kunna få vården utförd hos ett annat landsting eller hos en privat vårdgivare. Med vårdgarantin synliggör man för landstingen – och för de enskilda sjukhusen – en del av de kostnader som köerna i vården för med sig. Genom att inte ta emot patienter går sjukhusen miste om pengar och uppmantras att förändra verksamheten så att köer inte uppstår.

Utskottet anser att riksdagen med anledning av motion Fi49 (m) yrkande 4 bör ge regeringen detta till känna.

2. Hälso- och sjukvård

Chatrine Pålsson och Lars Gustafsson (båda kd) anser att utskottets bedömning under rubriken Hälso- och sjukvård bort ha följande lydelse:

Den drastiska minskning av antalet vårdplatser som skett har inte blivit kompenserad genom en motsvarande utbyggnad av särskilda boenden, servicehus eller av hemtjänsten. Därför anser utskottet att inriktningen bör vara att under de närmaste tio åren skapa ca 20 000 nya vårdplatser. Dessa vårdplatser bör främst gälla de vårdformer där behoven av sjukvård och omvårdnad är störst, dvs. vård av svårt och långvarigt sjuka och äldre. Utskottet vill i nuläget ha en vårdgaranti. Därefter måste verksamheten dimensioneras och organiseras så att köer inte uppstår. Enligt utskottets uppfattning är personalbrist ett stort hot för vården. Personal slutar, och ny tillkommer inte. För

få vårdplatser och för litet personal bidrar vidare till köbildningen och försämrar arbetsmiljön. Allt ingår i en negativ spiral. En möjlig utväg vid sidan av en resursförstärkning är enligt utskottet att öppna för en större mångfald med en solidarisk finansiering som grund. En ökad mångfald av vårdgivare ger patienterna större valmöjligheter och kan stimulera, utveckla och tillföra vården nya dimensioner. Utskottet anser att privata, kooperativa och ideellt drivna alternativ därför bör ges förutsättningar att utvecklas. Vidare anser utskottet att förändringsarbetet i primärvården för att utveckla insatserna inom hemsjukvården samt att öka läkartillgängligheten och kontinuiteten för patienterna går alltför långsamt. I en rapport som nyligen presenterats av Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet med anledning av ett samarbetsprojekt kallat läkarmedverkan inom kommunal vård och omsorg föreslås att, utifrån de äldres behov och lokala förutsättningar, övergripande samverkansavtal och lokala överenskommelser skall kunna träffas mellan kommuner och landsting. Dessutom föreslås att samarbetet mellan sjukhusens läkare och primärvårdens läkare, särskilt inom geriatrik och psykiatri skall bli bättre organiserat. Utskottet anser det vara av största betydelse att sådana förändringar nu genomförs i hela landet. Av vårdens resursfördelning har en omfördelning skett till en starkt ökande andel vad beträffar läkemedel. För att få kontroll över av den kraftiga kostnadsutvecklingen inom förmånssystemet för läkemedel har staten tillsatt en utredning. Enligt utskottets mening kan ett slutligt ställningstagande till överföringen av finansieringsansvaret för förmånssystemet för läkemedel från staten till landsting eller region inte ske förrän den sittande utredningen har redovisat resultatet av sitt arbete.

Utskottet anser att riksdagen med anledning av motion Fi50 (kd) yrkandena 6–10 bör ge regeringen detta till känna.

3. Hälsa- och sjukvård

Kerstin Heinemann (fp) anser att utskottets bedömning under rubriken Hälsa- och sjukvård bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att regeringens skrivelse inte speglar alla de svårigheter som patienter möter i vården, t.ex. den faktiska situationen för människor som tvingas leva med långa väntetider inför en behandling. Utskottets erfarenhet av vårdpolitik är att både patienter och vårdpersonal lever ett betydligt bättre liv när vårdgarantin ställer klara krav på korta tidsfrister. En vårdgaranti bör därför införas. Utskottet delar vidare motionärernas inställning att det är märkligt att politikens mest aktuella fråga på området – relationen mellan vård och omsorg på entreprenad, i helt privat regi eller i offentlig regi – inte belyses i den ekonomiska och kvalitativa analysen i skrivelsen. Utskottet anser att en förnuftig och odogmatisk diskussion om denna viktiga fråga inte kan äga rum i avsaknad av sådana jämförelser och att en klar kartläggning av jämförande resultat är absolut nödvändig för den politiska dialogen partierna emellan.

Utskottet anser att riksdagen med anledning av motion Fi51 (fp) yrkandena 4 och 5 bör ge regeringen detta till känna.

4. Äldreomsorg

Chris Heister, Leif Carlson, Hans Hjortzberg-Nordlund och Cristina Husmark Pehrsson (alla m) anser att utskottets bedömning under rubriken Äldreomsorg bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är inkomst- och förmögenhetsrelaterade taxor inom äldreomsorgen både orimliga och orättvisa. Kommunala taxor bör alltid bygga på en princip om likabehandling av kommunmedborgarna som innebär att samma avgift skall betalas för samma tjänst. Utskottet anser att kommunerna själva skall göra avvägningen mellan skatte- och avgiftsnivåer. Många kommuner har dessutom redan på frivillig väg infört avgiftstak. Utskottet anser dock att det saknas anledning att låta kommuner ta ut så höga avgifter att den som skall betala avgiften i praktiken blir bidragsberoende. Regeringen bör lägga fram ett förslag som syftar till att komma till rätta med problemet med alltför låga s.k. förbehållsbelopp, dvs. den minsta summa som man skall få ha kvar när avgift, hyra och skatt är betald. Utskottet anser vidare att finansieringen av äldreomsorgen i framtiden sannolikt måste bygga på en kombination av skattefinansiering och något slags individuellt utformad försäkring som ger de äldre stort inflytande. Regeringen bör skyndsamt tillsätta en utredning om äldreomsorgens framtida finansiering. Utskottet anser att en äldrepeng, som tar hänsyn till de olika behov som finns, är ett alternativ som ger den enskilde rätt att lösa sitt omsorgsbehov efter egna önskemål.

Utskottet anser att riksdagen med anledning av motion Fi49 (m) yrkandena 5 och 6 bör ge regeringen detta till känna.

5. Äldreomsorg

Chatrine Pålsson och Lars Gustafsson (båda kd) anser att utskottets bedömning under rubriken Äldreomsorg bort ha följande lydelse:

Den fysiska och psykiska hälsan hos anhörigvårdare måste enligt utskottet förbättras och bevaras. Anhörigvårdarna måste ges en ökad trygghet och inte utnyttjas över sin förmåga. Enligt utskottets mening behövs det studier och forskning om vad hälsokontroller, hälsovård och andra stödåtgärder innebär för hälsotillståndet hos anhörigvårdare och för tryggheten i rollen. Det skapar förutsättningar för att, om man så vill, fortsätta vårda den anhörige hemma, vilket i sin tur får positiva ekonomiska effekter för samhället.

Utskottet anser att riksdagen med anledning av motion Fi50 (kd) yrkande 11 bör ge regeringen detta till känna.

6. Handikappomsorg

Chris Heister, Leif Carlson, Hans Hjortzberg-Nordlund och Cristina Husmark Pehrsson (alla m) anser att utskottets bedömning under rubriken Handikappomsorg bort ha följande lydelse:

Enligt utskottet saknas det valfrihet för den enskilde i kommunernas arbete med handikappade. Det delade ansvaret för stöd för insatser till funktionshindrade och arbetshandikappade medför att satsningarna inte alltid är sam-

ordnade. För många människor som är i behov av stöd leder splittringen dessutom till att man måste ha kontakt med många tjänstemän på många olika myndigheter: kommunen, försäkringskassan, arbetsförmedlingen och landstinget m.m. Utskottet anser det angeläget att målet med assistansersättningen – att underlätta för funktionshindrade att integreras i samhället – inte ställs mot andra behov i kommunernas budget. Det bästa sättet att uppnå detta är att det ekonomiska ansvaret för assistansersättningen återgår till staten liksom att rätten till personlig assistans under skoltid och vid vistelse på dagcentrum etc. återinförs. För att stimulera kommunerna att mer aktivt arbeta med de psykiskt handikappade föreslår vi också ett särskilt stimulansbidrag.

Utskottet anser att riksdagen med anledning av motion Fi49 (m) yrkande 7 bör ge regeringen detta till känna.

7. Handikappomsorg

Chatrine Pålsson och Lars Gustafsson (båda kd) anser att utskottets bedömning under rubriken Handikappomsorg bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att psykiskt funktionshindrade möts av bristande förståelse och därmed inte får möjligt stöd. Socialstyrelsen bör utfärda bedömningskriterier beträffande stöd för psykiskt funktionshindrade.

Utskottet anser att riksdagen med anledning av motion Fi50 (kd) yrkande 12 bör ge regeringen detta till känna.

8. Försörjningsstöd

Kerstin Heinemann (fp) anser att utskottets bedömning under rubriken Försörjningsstöd bort ha följande lydelse:

De bidragsberoende grupper som under lång tid har stått utanför arbetslivet befinner sig alltså i denna situation trots den mycket goda utvecklingen av ekonomin och den minskande arbetslösheten i andra grupper. Utskottet anser att en reform eller åtminstone en rad justeringar i regelverket är nödvändiga så att bidragsberoende personer kan ta sig ut ur förnedrande passivitet och utanförskap.

Utskottet anser att riksdagen med anledning av motion Fi51 (fp) yrkande 6 bör ge regeringen detta till känna.

Utvecklingen inom den kommunala sektorn

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 4 maj 2000 beslutat bereda utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 1999/2000:102 om utvecklingen inom den kommunala sektorn jämte motioner i de delar som berör utskottets beredningsområde. Motionstiden gick ut den 28 april. Tre motioner väcktes med anledning av skrivelsen, 1999/2000:Fi49–51.

Utbildningsutskottet beslutade den 9 maj 2000 att yttra sig över de motionsyrkanden som väckts med anledning av skrivelsen och som berör utskottets beredningsområde. I detta yttrande behandlar utskottet motionerna 1999/2000:Fi49 (m) yrkande 8, 1999/2000:Fi50 (kd) yrkandena 13–21 och 1999/2000:Fi51 (fp) yrkandena 7–11.

Barnomsorgen

Kristdemokraterna begär att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en *mångfald av olika barnomsorgsformer* skall finnas för att möta föräldrarnas olika val. De vill se en breddad barnomsorgspolitik med förskola som drivs av olika huvudmän, familjedaghem, kooperativ samt en garanterad tillgång till öppen förskola där pedagogisk personal finns att tillgå (yrk. 14).

U t s k o t t e t anser att finansutskottet bör avstyrka yrkandet. Utskottet har tidigare under detta riksmöte (bet. 1999/2000:UbU1 s. 21) behandlat och avstyrkt likartade yrkanden och riksdagen har därefter avslagit dem. Utskottet har därvid bl.a. hänvisat till gällande regler om förskoleverksamhet i 2 a kap. skollagen. Enligt 2 a kap. 2 § bedrivs förskoleverksamhet i form av förskola, familjedaghem och kompletterande förskola (öppen förskola). Ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ som yrkesmässigt vill driva förskola skall ha tillstånd till detta av den kommun där verksamheten skall bedrivas (2 a kap. 13 §). Kommunen kan lämna bidrag till enskild förskoleverksamhet om verksamheten uppfyller vissa i lagen angivna krav och avgifterna inte är oskäligt höga. Sådant bidrag bör lämnas med belopp som inte oskäligt avviker från kommunens kostnad per barn i motsvarande verksamhet (2 a kap. 17 §). Utskottet vill också peka på att Skolverket i en rapport till regeringen i oktober 1998, *Skolverkets arbete med barnomsorgen – Planer och prioriteringar*, redovisat att verket avser att under den närmaste treårsperioden prioritera insatser i fråga om familjedag-

hem och öppen förskola. Verket anser det angeläget att följa upp och utvärdera verksamheten i familjedaghem när det gäller t.ex. innehåll, organisation och personalens kompetens. Det är också viktigt med en uppföljning och utvärdering av verksamheten med den öppna förskolan i vad avser tillgång och efterfrågan, organisationsformer och innehåll i verksamheten.

Folkpartiet anser att det bör skrivas in i läroplanen för förskolan att *pedagogiskt utbildad personal* skall ha ansvaret för verksamheten i förskolan. Vidare bör enligt motionärerna en kartläggning göras av hur många barn som fortfarande inte erbjuds pedagogisk förskola (yrk. 7).

U t s k o t t e t föreslår att finansutskottet avstyrker yrkandet. Utskottet hänvisar till ställningstagandet i samband med behandlingen av läroplanen då det gällde liknande motionsyrkanden om bl.a. förskolläraernas pedagogiska ansvar (bet. 1997/98:UbU16 s. 10). Utskottet skrev bl.a. följande.

Att förskolan nu får en läroplan är ett uttryck för de krav som ställs på att den pedagogiska verksamheten skall ha en hög kvalitet. – – – Kommunerna har ansvar för att kvaliteten i förskolan utvecklas. Utskottet vill betona att det ankommer på dem att organisera verksamheten och anskaffa den kompetens som behövs för att målen i läroplanen för förskolan skall kunna nås. I likhet med regeringen utgår utskottet från att kommunerna satsar på en välutbildad personal för att garantera hög professionalitet. Som regeringen anmärker är arbetslaget i dag det vanligaste sättet att organisera arbetet i förskolan. Det är därför enligt utskottets mening naturligt att riktlinjerna i läroplanen vänder sig till arbetslaget.

Utskottet noterar att personalens utbildningsnivå inom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg har höjts och att andelen högskoleutbildade – förskollärare och fritidspedagoger är nära 60 % (prop. 1999/2000:1 utg.omr.16 s. 39). Utskottet vill också peka på att regeringen i regleringsbrev för år 2000 angivit att Skolverkets arbete med att utveckla nationella kvalitetsindikatorer för barnomsorgen och det obligatoriska skolväsendet skall fortsätta. För att ytterligare belysa denna fråga har regeringen gett Skolverket i uppdrag att genomföra en fördjupad studie av hur barnomsorgen fördelar sig utifrån barns och barnfamiljers sociala och ekonomiska levnadsvillkor. Tillgänglighet, föräldrarnas attityder samt avgifternas betydelse för utnyttjandet av barnomsorg tillhör de områden som skall belysas. Projektet skall redovisas i mars år 2001.

Skolan

Moderaterna begär att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om *inrättande av ett nationellt fristående kvalitetsinstitut för skolan*. Institutet skall ges i uppdrag att fokusera på och granska skolans kvalitet. De anser att ett sådant institut kan öka utvärderingarnas trovärdighet och legitimitet i omvärldens ögon (yrk. 8).

U t s k o t t e t föreslår att finansutskottet avstyrker yrkandet. Utskottet har behandlat och avstyrkt motsvarande yrkande vid flera tillfällen tidigare under innevarande riksmöte (bet. 1999/2000:UbU1 s. 24, 1999/2000:UbU5 s. 6, 1999/2000:UbU6 s. 13 och 1999/2000:UbU10 s. 17). Riksdagen har varje

gång avslagit yrkandena. Utskottet har ingen annan uppfattning nu och hänvisar till vad utskottet anfört tidigare. Utskottet har bl.a. sagt att konstruktionen med en kvalitetsgranskningsnämnd knuten till den ansvariga sektorsmyndigheten enligt utskottets uppfattning är att föredra framför ett fristående kvalitetsinstitut. Kvalitetsgranskningsnämnden inrättades vid Skolverket den 1 juli 1999.

Verksamheten i *skolan* berörs i flera motionsyrkanden.

Folkpartiet anser att regeringen borde ha framhållit att utvärderingen av skolan inte fungerar som den skall (yrk. 11). Måluppfyllelsen i den svenska skolan är dålig. Insatserna måste göras tidigt i grundskolan. Det räcker inte med att ha ämnesprov i årskurs 9. Redan i årskurs 3 borde obligatoriska ämnesprov införas. Det är för sent med betyg först i årskurs 8. Betyg måste införas tidigare, lämpligen i årskurs 6. Vidare bör betygsskalan vara sexgradig. Skolan skall vara skyldig att dokumentera utvecklingssamtalen skriftligt (yrk. 8). Det måste enligt Folkpartiet vara möjligt att fullfölja en yrkesinriktad utbildning i gymnasieskolan utan att läsa samma kärnämneskurser som i ett studieförberedande program. Lärlingsutbildning måste erbjudas fler elever. En studentexamen måste införas som krav för högskolebehörighet liksom en lärlingsexamen och en yrkesexamen (yrk. 9).

Kristdemokraterna betonar vikten av att värdegrunden tillämpas i praktisk handling. Det är skolans ansvar att arbeta för ett etiskt förhållningssätt där mobbning, främlingsfientlighet eller rasism inte förekommer. Alla i skolan skall känna sig trygga och därför måste skolan reagera mot alla kränkningar av människovärdet (yrk. 13). Alla invånare skall ha samma rättigheter till en utbildning motsvarande treårig gymnasial nivå. Gymnasiestudierna skall kunna genomföras på lika villkor t.o.m. 25 års ålder (yrk. 15). Skolan måste bli mer flexibel för att kunna tillfredsställa allas olika behov. Det är viktigt att varje elev har en studieplan och att elevinflytandet blir en naturlig del av skolarbetet (yrk. 16). Ett viktigt steg mot ökad valfrihet är införandet av ett nytt lärlingsprogram. Det är enligt kristdemokraterna viktigt att uppvärdera den praktiska kunskapen vilket bl.a. visas genom lärlingsutbildning från första gymnasieåret (yrk. 18). Kravet på direkt högskolebehörighet bör tas bort, och det sista året på de yrkesinriktade programmen bör vara frivilligt och leda till högskolebehörighet (yrk. 19). Elevens medbestämmande bör förbättras, lärarnas status höjas och rektor ges ett ökat ansvar (yrk. 20). Kommuner bör samverka med universitet och högskolor för att utveckla samarbetet mellan forskningen och den praktiska skolverkligheten. Kontakter mellan forskare och skolpersonal i skolan måste stimuleras (yrk. 21).

U t s k o t t e t konstaterar att merparten av de frågor som tas upp i motionsyrkandena har behandlats av utskottet tidigare under detta riksmöte (bet. 1999/2000:UbU1, 1999/2000:UbU5, 1999/2000:UbU6, 1999/2000:UbU10, bet. 1999/2000:UbU15 samt yttr. 1999/2000:UbU1y). Utskottet avstyrkte de då aktuella yrkandena och riksdagen har avslagit dem. Utskottet kommer vidare att inom kort behandla vissa skolfrågor, bl.a. gymnasieexamen och lärlingsutbildning, i betänkande 1999/2000:UbU16. Utskottet kommer att i detta sammanhang endast kortfattat behandla frågorna.

Beträffande måluppfyllelse och utvärdering av skolan hänvisar utskottet till vad utskottet har anfört vid behandlingen av Riksdagens revisorers förslag 1998/99:RR8 *Skolverket och skolans utveckling* i betänkande 1999/2000:UbU10. Utskottet har bl.a. pekat på en rad olika åtgärder som vidtagits under senare tid i syfte att förbättra kvaliteten i skolan. Det system med olika former av kvalitetsinstrument som har skapats på både nationell nivå och i kommuner och skolor ger enligt utskottets uppfattning förutsättningar att utveckla och garantera kvalitet och likvärdighet i skolan. Utskottet noterade också att regeringen tillsatt en expertgrupp för att analysera behov av insatser för att stärka den individuella planeringen och måluppfyllelsen i grundskolan.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat och avstyrkt förslag om förändringar i betygssystemet m.m. (senast i bet. 1999/2000:UbU15 s. 57). Riksdagen har avslagit yrkandena. Utskottet finner inte anledning att nu ändra sina tidigare ställningstaganden.

Förslag i motionsyrkanden om införande av en ny modell för lärlingsutbildning m.m. kommer utskottet att behandla inom kort i betänkande 1999/2000:UbU16. Utskottet har också tidigare (senast i bet. 1999/2000:UbU1 s. 39) behandlat och avstyrkt förslag i motioner liknande de nu aktuella om införande av lärlingsutbildning som inte obligatoriskt skall innehålla kärnämneskurser och ge allmän behörighet till högskolestudier. Utskottet har ingen annan uppfattning nu.

Utskottet avstyrker förslag beträffande införande av en studentexamen för högskolebehörighet liksom en lärlingsexamen och en yrkesexamen. Riksdagen har (prop. 1997/98:169, bet. 1998/99:UbU3, rskr. 160) i princip ställt sig bakom ett förslag om införande av en gymnasieexamen, men ansåg att frågan om hur examen skulle utformas inte var tillräckligt utredd. Riksdagen begärde att regeringen ytterligare skulle utreda frågan och återkomma till riksdagen med ett utvecklat förslag. Regeringen har proposition 1999/2000:68 *Vissa skolfrågor* anmält att den avser att återkomma till riksdagen med förslag till gymnasieexamen i slutet av innevarande år i samband med att regeringen avser att lämna en proposition om rekrytering till högskolan. Utskottet kommer att behandla denna proposition inom kort.

Utskottet har tidigare i flera sammanhang (senast i bet. 1999/2000:UbU15) framhållit att arbetsmiljö, arbetsformer och elevers möjligheter att påverka undervisningen är viktiga för ett bra arbetsklimat och därmed för undervisningens resultat. Utskottet har betonat vikten av att skolan – i enlighet med gällande föreskrifter – arbetar på ett sådant sätt att varje elevs resultat och skolsituation ständigt följs. Utskottet har också pekat på att frågan om individuell planering för enskilda elever blir ännu mer betydelsefull i den försöksverksamhet som inleds hösten 2000 att i ett antal kommuner pröva om den nationella timplanen kan tas bort i grundskolan. När det gäller gymnasieskolan skall en individuell studieplan upprättas för varje elev (1 kap. 12 § gymnasieförordningen). Utskottet vill särskilt betona att elevinflytande inte enbart är en rättvise- och demokratifråga, utan också en fråga om utbildningens kvalitet. Rätten till elevinflytande är garanterad i skollagen (4 kap. 2 §). Vidare betonas i läroplanerna vikten av elevernas ansvar och inflytande.

Frågor om läraryrkets utveckling m.m. har utskottet behandlat senast i betänkande 1999/2000:UbU6 (s. 15). Utskottet har bl.a. framhållit att det krävs åtgärder på både lokal och nationell nivå för att främja läraryrkets utveckling och rekrytering. Utskottet har pekat på att vad regeringen anfört i budgetpositionen för 2000 (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 s. 50 och 107). Bland annat har särskilda medel avsatts till tre universitet för att fullgöra ett rege- ringsuppdrag som avser utveckling och forskningsmöjligheter för lärare. När det gäller rektors ansvar m.m. hänvisar utskottet till vad utskottet anfört i betänkande 1999/2000:UbU10 (s. 14). Utskottet har bl.a. hänvisat till att en särskild expertgrupp för skolledarfrågor har tillsatts av Utbildningsdeparte- mentet i december 1999. Expertgruppen skall tydligt definiera skolledares ansvar och befogenheter och skapa bättre förutsättningar för ett effektivt ledarskap. Gruppens arbete skall redovisas senast den 30 maj 2001.

Utskottet har behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om ändrad ålders- gräns för utbildning i gymnasieskolan i betänkande 1999/2000:UbU15 (s. 40). Utskottet har ingen annan uppfattning nu. Utskottet hänvisade bl.a. till att Kunskapslyftskommittén nyligen har lämnat sitt slutbetänkande *Kun- skapsbygget 2000 – det livslånga lärandet* (SOU 2000:28). Kommittén före- slår att individer skall få rätt till studier i kommunal utbildning t.o.m. gymna- sienivå, rätt till hela det gymnasiala utbudet, rätt till validering (att få tillgo- doräkna sig sina tidigare studier), att få börja inom tre till sex månader och att få stöd och vägledning. Utskottet ansåg att den fortsatta beredningen inom Regeringskansliet bör avvaktas.

Frågor med anknytning till den praktiska tillämpningen av skolans värde- grund har behandlats vid ett flertal tillfällen under innevarande riksmöte (senast i bet. 1999/2000:UbU15 s. 41 f.). Utskottet har utförligt behandlat frågor om värdegrunden samt om bl.a. åtgärder mot mobbning, främlingsfi- entlighet och rasism. Utskottet har nu liksom tidigare ingen annan uppfatt- ning än motionärerna när det gäller det angelägna i att skolans värdegrund omsätts i praktisk handling. Utskottet anser emellertid att även det nu aktu- ella yrkandet bör avslås.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att finansutskottet av- styrker motionerna 1999/2000:Fi50 yrkandena 13, 15, 16, 18–21 och 1999/2000:Fi51 yrkandena 8, 9 och 11.

Vuxenutbildningen

Kristdemokraterna anser att det skall finnas *olika utförare av vuxenutbild- ning* i form av kommunala skolor, fristående anordnare, folkhögskolor och friskolor. Kommunerna skall se till att utbildningsanordnare med olika peda- gogisk profil kan bedriva vuxenutbildning (yrk. 17).

U t s k o t t e t föreslår att finansutskottet avstyrker yrkandet. Enligt 11 kap. 6 § skollagen får kommuner och landsting uppdra åt andra att anordna kommunal vuxenutbildning. Utskottet noterar att antalet utbildningsanord- nare inom den kommunala vuxenutbildningen har ökat. Hösten 1997 anord- nades 14 % av det totala utbildningsutbudet inom den kommunala vuxenut- bildningen av andra utbildningsanordnare än kommun och landsting och våren 1998 var andelen 19 % (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 s. 43).

Folkpartiet begär att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vuxenutbildning. Motionärerna betonar vikten av *kvaliteten i vuxenutbildningen* och pekar bl.a. på att Skolverket har fått regeringens uppdrag att utveckla kvalitetsindikatorer för vuxenutbildning. De anser att det är väsentligt för vuxna som satsar på en utbildning att denna håller hög kvalitet (yrk. 10).

U t s k o t t e t föreslår att finansutskottet avstyrker yrkandet. Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är väsentligt att vuxenutbildning håller en hög kvalitet. Utskottet anser att det är positivt att Skolverket i regleringsbrev för år 2000 fått ett särskilt uppdrag att påbörja utvecklandet av nationella kvalitetsindikatorer för att öka den nationella likvärdigheten och säkra kvaliteten inom vuxenutbildning. Utskottet vill i sammanhanget även erinra om att regeringen lämnat ett särskilt uppdrag till Skolverkets kvalitetsgranskningsnämnd att granska kvaliteten i utbildning som anordnas på entreprenad. Denna granskning skall lämnas senast den 1 september 2000. Vidare har Kunskapslyftskommittén nyligen lämnat sitt slutbetänkande *Kunskapsbyggandet 2000 – det livslånga lärandet* (SOU 2000:28). Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Stockholm den 11 maj 2000

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

I beslutet har deltagit: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Beatrice Ask (m), Eva Johansson (s), Inger Lundberg (s), Yvonne Andersson (kd), Lars Hjertén (m), Majléne Westerlund Panke (s), Tomas Högström (m), Torgny Danielsson (s), Lennart Gustavsson (v), Erling Wälivaara (kd), Per Bill (m), Gunnar Goude (mp), Sofia Jonsson (c), Ulf Nilsson (fp) och Nils-Erik Söderqvist (s).

Avvikande meningar

1. Mångfald av olika barnomsorgsformer

Yvonne Andersson (kd) och Erling Wälivaara (kd) anför:

Vi kristdemokrater vill se en breddad barnomsorgspolitik med förskola som bedrivs av olika huvudmän, familjedaghem, kooperativ samt en garanterad tillgång till öppen förskola där pedagogisk personal finns att tillgå. Den öppna förskolan bärs av en idé där förskollärare, föräldrar, dagbarnvårdare och andra vuxna som besöker den öppna förskolan är med och utformar verksamheten. Under de senaste åren har tyvärr var fjärde öppen förskola försvunnit och takten har ökat de senaste åren. Den öppna förskolan skall ges

2. Pedagogiskt utbildad personal i förskolan m.m.

Ulf Nilsson (fp) anför:

Folkpartiet anser att det är positivt att en allmän förskola skall erbjudas alla barn från fyra års ålder. Pedagogiska mål i förskolan är viktiga och inte minst arbetet med barnens språkutveckling kan vara avgörande för barnens fortsatta skolgång. Det bör skrivas in i läroplanen för förskolan att pedagogiskt utbildad personal skall ha ansvaret för verksamheten i förskolan. Förskoleklassen som infördes år 1998 är enligt Folkpartiet ett steg i rätt riktning. Nästa steg borde vara att göra grundskolan tioårig. En kartläggning bör göras av hur många barn som fortfarande inte erbjuds pedagogisk förskola. Riksdagen bör bifalla vår motion 1999/2000:Fi51 yrkande 7.

3. Inrättande av ett nationellt fristående kvalitetsinstitut för skolan

Beatrice Ask (m), Lars Hjertén (m), Tomas Högström (m) och Per Bill (m) anför:

Vi vill särskilt betona betydelsen av att det snarast inrättas ett fristående nationellt kvalitetsinstitut med uppgift att granska skolornas måloppfyllelse. Kvalitetsfrågorna måste få en mer framskjuten plats i den svenska skolan. Ett fristående institut skall ges i uppdrag att fokusera på och granska skolans kvalitet. Ett sådant institut kan enligt vår uppfattning öka utvärderingarnas trovärdighet och legitimitet i omvärldens ögon. Sveriges främsta skolforskare och företrädare för kvalitetsmätningar skall kunna engageras i institutets arbete. Internationella kontakter och samarbete över nationsgränserna skall vara en naturlig del av institutets arbetsuppgifter. Riksdagen bör bifalla vår motion 1999/2000:Fi49 yrkande 8.

4. Skolan

Yvonne Andersson (kd) och Erling Wälivaara (kd) anför:

Vi kristdemokrater vill betona att skolan måste bli mer flexibel för att möta varje individs behov. Skolan måste överge sin statiska hållning som håller tillbaka eleverns och studerandes utveckling. Skolan måste omorganiseras utifrån elevernas behov av undervisning. Det är mycket viktigt att varje elev har en studieplan och att elevinflytandet blir en naturlig del av skolarbetet. Det är för oss kristdemokrater mycket angeläget att den värdegrund som har sin utgångspunkt i den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism gäller för all barnomsorg och utbildning och tillämpas i praktisk handling. Det är skolans ansvar att arbeta för ett etiskt förhållningsätt där mobbning, främlingsfientlighet och rasism inte förekommer. Alla i

skolan skall känna sig trygga och därför måste skolan reagera mot alla kränkningar av människovärdet.

Den praktiska kunskapen bör uppvärderas, bl.a. genom införande av lärlingsutbildning redan från första gymnasieåret. Ett nytt lärlingsprogram bör införas i gymnasieskolan. Kravet på direkt högskolebehörighet bör tas bort och det sista året på de yrkesinriktade programmen göras frivilligt och leda till högskolebehörighet. Alla skall ha samma rättigheter utifrån sina grundförutsättningar till en utbildning motsvarande treårig gymnasial utbildning. Gymnasiestudierna skall kunna genomföras på lika villkor t.o.m. 25 års ålder.

Elevens medbestämmande i skolan måste förbättras, lärarnas status höjas och rektor ges ökat ansvar. Vi anser att en satsning på lärarnas löner och utbildningsmöjligheter samt på skolans arbetsmiljö bör ingå i alla kommuners skolsatsning. Vi vill också betona att rektor måste ges ett tydligare eget ansvar för skolans verksamhet. Rektors befogenheter är i dag otillräckliga. Det är också viktigt att kontakter mellan forskare och skolans personal stimuleras. Kommuner och universitet och högskolor måste utveckla samarbetet mellan forskningen och den praktiska skolverkligheten. Riksdagen bör bifalla motion 1999/2000:Fi50 yrkandena 13, 15, 16 och 18–21.

5. Skolan

Ulf Nilsson (fp) anför:

Måluppfyllelsen i den svenska skolan är dålig. Ett problem i dag är att mål och betygskriterier inte är klart formulerade och tydliggjorda. Regeringen borde enligt Folkpartiets uppfattning särskilt ha tagit upp frågor om utvärdering och måluppfyllelse i skrivelsen. Åtgärder måste vidtas för att förbättra den svenska skolan. Insatserna måste göras tidigt i grundskolan. Det räcker inte med nationella ämnesprov i årskurs 9. Obligatoriska ämnesprov borde införas redan i årskurs 3. Det är också för sent med betyg först i årskurs 8. Betyg måste införas tidigare, lämpligen i årskurs 6. Folkpartiet anser att betygsskalan skall vara sexgradig. Skolan skall också vara skyldig att dokumentera utvecklingssamtalen skriftligt.

Enligt Folkpartiets uppfattning är gymnasieskolans mål att alla elever skall uppnå högskolebehörighet orsak till många elevers misslyckanden. Det måste vara möjligt att fullfölja en yrkesinriktad utbildning utan att läsa samma kärnämneskurser som i de studieförberedande programmen. Lärlingsutbildning, där skola och företag delar på ansvaret, måste erbjudas fler elever. En studentexamen för högskolebehörighet måste införas liksom en lärlingsexamen och en yrkesexamen. Vi anser att det är den likformiga skolan, utformad för genomsnittseleven, som stjälpur elever med särskilda behov och kväver lusten att lära mer. Undervisningen måste bli mer individanpassad. Riksdagen bör bifalla motion 1999/2000:Fi51 yrkandena 8, 9 och 11.

1. Barnomsorg, skola och vuxenutbildning

Beatrice Ask (m), Lars Hjertén (m), Tomas Högström (m) och Per Bill (m) anför:

Vi vill i samband med behandlingen av regeringens skrivelse om utvecklingen inom den kommunala sektorn hänvisa till att Moderata samlingspartiet under innevarande riksmöte har lämnat flera motioner med olika förslag till förbättringar av verksamheten inom barnomsorgen, skolan och vuxenutbildningen. Vi hänvisar således till dessa förslag och till de reservationer som vi har lämnat i samband med behandlingen av förslagen (bet. 1999/2000:UbU1, 1999/2000:UbU5, 1999/2000:UbU6, 1999/2000:UbU10 och 1999/2000:UbU15).

2. Barnomsorg, skola och vuxenutbildning

Sofia Jonsson (c) anför:

Centerpartiet har valt att inte väcka någon motion med anledning av regeringens skrivelse om utvecklingen inom den kommunala sektorn. Jag vill i detta särskilda yttrande hänvisa till de av Centerpartiet under innevarande riksmöte väckta motionerna med olika förslag till förbättringar av verksamheten inom barnomsorgen, skolan och vuxenutbildningen. Jag hänvisar också till de reservationer som Centerpartiet har lämnat i samband med behandlingen av dessa förslag (bet. 1999/2000:UbU1, 1999/2000:UbU5, 1999/2000:UbU6, 1999/2000:UbU10 och 1999/2000:UbU15).

Sammanfattning.....	1
Regeringens skrivelse	1
Motionerna	1
Motionsyrkanden med anledning av regeringens skrivelse.....	1
Motionsyrkanden med anledning av 2000 års ekonomiska vårproposition	4
Yttranden från andra utskott	4
Utskottet	5
Allmänt om skrivelsen och inriktningen av den statliga upp- följningen av den kommunala sektorn	5
Inledning.....	5
Finansutskottets ställningstagande.....	6
Skrivelsens utformning	6
Motionerna	6
Finansutskottets ställningstagande.....	7
Kommunala skattetvister	7
Motionen	7
Finansutskottets ställningstagande.....	7
Den kommunala sektorns självfinansiering	8
Motionen	8
Finansutskottets ställningstagande.....	8
Utjämningsystemet.....	8
Motionerna	8
Finansutskottets ställningstagande.....	9
Kommunala företag	9
Motionerna	9
Finansutskottets ställningstagande.....	10
Hälsa- och sjukvården.....	10
Motionerna	10
Socialutskottets yttrande.....	11
Finansutskottets ställningstagande.....	11
Äldreomsorg	11
Motionerna	11
Socialutskottets yttrande.....	12
Finansutskottets ställningstagande.....	12
Handikappomsorg	12
Motionerna	12
Socialutskottets yttrande.....	12
Finansutskottets ställningstagande.....	13
Försörjningsstöd.....	13
Motionen	13
Socialutskottets yttrande.....	13
Finansutskottets ställningstagande.....	13

Barnomsorgen.....	13
Motionerna	13
Utbildningsutskottets yttrande	13
Finansutskottets ställningstagande.....	14
Skolan	14
Motionerna	14
Utbildningsutskottets yttrande	15
Finansutskottets ställningstagande.....	16
Vuxenutbildningen.....	16
Motionerna	16
Utbildningsutskottets yttrande.....	17
Finansutskottets ställningstagande.....	17
Integration.....	17
Motionerna	17
Finansutskottets ställningstagande.....	18
Fysisk miljö	18
Motionen	18
Finansutskottets ställningstagande.....	18
Bostadsförsörjning m.m.	19
Motionerna	19
Finansutskottets ställningstagande.....	19
Hemställan	20

Reservationer

1. Skrivelsens utformning (mom. 2) (m, kd).....	23
2. Skrivelsens utformning (mom. 2) (c, fp).....	24
3. Kommunala skattetvister (mom. 3) (m, kd, fp).....	24
4. Den kommunala sektorns självfinansiering (mom. 4) (kd)	25
5. Utjämningsystemet (mom. 5) (m)	26
6. Utjämningsystemet (mom. 5) (kd).....	26
7. Utjämningsystemet (mom. 5) (fp)	27
8. Kommunala företag (mom. 6) (m, fp).....	28
9. Kommunala företag (mom. 6) (kd)	29
10. Hälso- och sjukvården (mom. 7) (m)	30
11. Hälso- och sjukvården (mom. 7) (kd)	31
12. Hälso- och sjukvården (mom. 7) (c, fp)	32
13. Äldreomsorg (mom. 8) (m).....	32
14. Äldreomsorg (mom. 8) (kd).....	33
15. Handikappomsorg (mom. 9) (m).....	34
16. Handikappomsorg (mom. 9) (kd).....	34
17. Försörjningsstöd (mom. 10) (fp).....	35
18. Barnomsorgen (mom. 11) (kd).....	35
19. Barnomsorgen (mom. 11) (c, fp).....	36
20. Skolan (mom. 12) (m).....	36
21. Skolan (mom. 12) (kd).....	37
22. Skolan (mom. 12) (fp).....	38
23. Vuxenutbildningen (mom. 13) (m, kd)	38
24. Integration (mom. 14) (m)	39

25. Integration (mom. 14) (c, fp).....	40	1999/2000:FiU29
26. Fysisk miljö (mom. 15) (kd)	41	
27. Bostadsförsörjning m.m. (mom. 16) (m, kd, c, fp).....	41	

Särskilt yttrande

Barnomsorgen och skolan (mom. 11 och 12) (m).....	43
---	----

Bilagor

1. Socialutskottets yttrande 1999/2000:SoU10y	44
2. Utbildningsutskottets yttrande 1999/2000:UbU8y	55